

Sector in beeld Pensioenen 2025

In het kort Met deze publicatie deelt de AFM sectorbrede inzichten over belangrijke ontwikkelingen in de pensioenmarkt. Deze inzichten kunnen voor pensioenuitvoerders van waarde zijn bij het maken van uitvoeringskeuzes of bij de vormgeving van nieuwe pensioenregelingen. Zo stelt de publicatie pensioenuitvoerders en sociale partners in staat om de kenmerken van de eigen regeling en de keuzemogelijkheden voor deelnemers in de regeling te vergelijken met de sectorbrede inzichten.

Inhoudsopgave

Introductie Sector in beeld Pensioenen 2025	3
Kernpunten	4
1. Stand van zaken van de pensioensector	6
1.1 Overzicht pensioenuitvoerders	8
1.2 Type pensioenovereenkomsten	10
1.3 Opbouwfase	13
1.4 Uitkeringsfase	18
1.5 Correctiebeleid en klachten	21
2. Kenmerken van de regeling: DB	24
2.1 Keuzes binnen DB-regelingen	26
2.2 Pensioenvoorzieningen voor eventuele partner en bij arbeidsongeschiktheid	29
2.3 Beperkte opbouw binnen DB-regelingen	31
2.4 Pensioenen aan het einde van de looptijd	32
3. Kenmerken van de regeling: DC	33
3.1 Pensioenopbouw en -uitkering	36
3.2 Keuzes binnen DC-regelingen	38
3.3 Pensioenvoorzieningen voor eventuele partner en bij arbeidsongeschiktheid	44
3.4 Pensioenen aan het einde van de looptijd	46
3.5 Beperkte premie-inleg bij DC-regelingen	47

Introductie Sector in beeld Pensioenen 2025

In het Sector in beeld Pensioenen 2025 beschrijft de AFM de staat van de pensioensector eind 2023, en de belangrijkste kenmerken, trends en ontwikkelingen op het gebied van uitkeringsovereenkomsten (DB) en premiovereenkomsten (DC).

Waarom dit Sector in beeld?

In dit Sector in beeld delen we een aantal inzichten uit de data van de Toezichtrapportage Tweedepijlerpensioen. Pensioenuitvoerders en sociale partners kunnen hiermee bijvoorbeeld de kenmerken van de eigen pensioenregeling en de keuzemogelijkheden voor deelnemers in de regeling vergelijken met de sectorbrede inzichten. Dit kan hen helpen bij het inrichten en het evalueren van hun pensioenregeling en dienstverlening. Periodiek brengen we ook verdiepende inzichten uit dit Sector in beeld onder de aandacht via het AFM-transitiebulletin.

Wat kun je verwachten?

Het eerste hoofdstuk laat een aantal algemene ontwikkelingen binnen de tweedepijlerpensioensector zien. Zoals hoeveel pensioenuitvoerders actief zijn, wat voor type pensioenregelingen ze aanbieden en wat de omvang is van de verschillende type overeenkomsten, zowel in de opbouw- als uitkeringsfase. Naast de algemene inzichten bevat dit hoofdstuk een viertal verdiepende analyses. Daar geven we extra duiding bij actuele onderwerpen door een laag dieper in de data te kijken. Zo zien we bijvoorbeeld dat de premieregelingen die pensioenfondsen uitvoeren nu nog veelal een aanvullend karakter hebben, een beeld dat de komende jaren snel zal gaan veranderen.

Hoofdstuk twee (DB-regelingen) en hoofdstuk drie (DC-regelingen) gaan dieper in op de kenmerken van de pensioenovereenkomsten in die beide categorieën. Aan de hand van diverse grafieken lichten we de belangrijkste observaties en trends toe. Elk hoofdstuk start met een beknopte samenvatting en infographic met kerngetallen.

Hoe is dit Sector in beeld tot stand gekomen?

Deze publicatie is gebaseerd op data die jaarlijks via de toezicht-rapportage tweedepijlerpensioen wordt aangeleverd door alle Nederlandse pensioenfondsen, pensioenverzekeraars en premiepensioeninstellingen (samen de 'pensioenuitvoerders'). De AFM gebruikt de data uit de Toezichtrapportage Tweedepijlerpensioen daarnaast om de belangrijkste trends en ontwikkelingen in de pensioensector te monitoren en om risicogestuurd toezicht te houden. Op basis van deze data kwantificeren we risico's en prioriteren we thema's voor ons toezicht.

De inzichten in deze publicatie zijn gebaseerd op het rapportagejaar 2023 (peildatum 31 december 2023) en zijn niet herleidbaar tot individuele pensioenuitvoerders.

Om te kunnen monitoren hoe de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel verloopt, hebben wij het rapportageformat vernieuwd. Zo kunnen pensioenuitvoerders nu het onderscheid aangeven tussen de oude en nieuwe contractvormen. Daarnaast omvat de Toezichtrapportage sinds dit jaar een aantal nieuwe normen, zoals keuzebegeleiding, correctheid van scenariobedragen en adequate klachtenafhandeling.

Kernpunten

Informeer deelnemers over het risico op inkomensterugval voor hun partner bij overlijden

Het is belangrijk dat deelnemers, en vooral hun nabestaanden, goed inzicht hebben in het partnerpensioen dat zij wel of niet opbouwen. Uit de informatie die de AFM hierover heeft opgevraagd, blijkt dat een deel van zowel de slapers als de actieve deelnemers met uitkerings- en premieovereenkomsten risico's lopen ten aanzien van hun nabestaandenpensioen.

Zo hebben ruim twee miljoen slapers met uitkeringsovereenkomsten momenteel geen aanspraak (meer) op een partnerpensioen. Zij zijn daardoor volledig afhankelijk van een eventuele volgende pensioenregeling voor dekking van het partnerpensioen. Uit de beschikbare data kunnen we niet afleiden of deze groep elders partnerpensioen opbouwt. Als zij geen nieuwe of andere dekking voor het partnerpensioen hebben, bijvoorbeeld omdat zij als zzp'er werkzaam zijn of bij een werkgever zonder pensioenregeling in dienst gaan, kan hun partner bij overlijden te maken krijgen met een forse inkomensterugval.

Ook onder actieve deelnemers zien we risico's. Voor ruim een half miljoen actieve deelnemers is binnen de huidige regeling geen partnerpensioen geregeld. Daarnaast is er een aanzienlijke groep deelnemers met een partnerpensioen op risicobasis, waarvoor de dekking van het partnerpensioen vervalt zodra hun arbeidsovereenkomst eindigt. Dit geldt bij uitkeringsovereenkomsten voor 25% van de deelnemers met een partnerpensioen (zie figuur 28), en bij premieovereenkomsten voor ruim 70% is (zie figuur 50).

Met de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen verandert het karakter van het partnerpensioen ingrijpend. In het nieuwe pensioenstelsel wordt het partnerpensioen bij overlijden vóór pensioendatum standaard op risicobasis ingericht. Het risico bestaat dat de groep deelnemers die bij beëindiging van hun dienstverband financieel

kwetsbaar wordt, hierdoor toeneemt. De AFM besteedt daarom de komende tijd extra aandacht aan de informatieverstrekking over het nabestaandenpensioen (o.a. in stopbrieven) en aan de keuzebegeleiding bij vrijwillige voortzetting van het nabestaandenpensioen.

Het is van groot belang dat deelnemers goed geïnformeerd en begeleid worden bij het maken van keuzes over hun dekking zodat zij zich bewust zijn van mogelijke financiële risico's voor henzelf en hun nabestaanden en de mogelijkheden die zij hebben om zich tegen deze risico's te beschermen.

Toename van klachten rond transitie verwacht, zorg voor een adequate klachtenprocedure en transparant correctiebeleid

Sinds 2021 is het aantal pensioenuitvoerders met een correctiebeleid gestegen van 37% naar 90% (zie figuur 20). Eind 2022 heeft de AFM de sector opgeroepen om een correctiebeleid te ontwikkelen en publiekelijk beschikbaar te maken ('[Oproep: ontwikkel en publiceer correctiebeleid](#)'). Het aantal pensioenuitvoerders met een correctiebeleid is in de tussentijd gestegen naar 90%. De AFM is positief over deze ontwikkeling, maar benadrukt dat zij verwacht dat uitvoerders die nog geen correctiebeleid hebben dit alsnog op korte termijn opstellen en publiceren.

Een duidelijk en publiekelijk beschikbaar correctiebeleid draagt bij aan een consistente afhandeling en zorgt voor heldere verwachtingen bij de deelnemer en vergroot het vertrouwen in de pensioenuitvoerder. Het correctiebeleid is daarmee een belangrijk onderdeel van een goede klachtenprocedure.

Uit de data van pensioenuitvoerders blijkt dat ruim een derde van de ontvangen klachten in 2023 betrekking had op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de informatievoorziening aan deelnemers.

Een mogelijke verklaring hiervoor is de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen op 1 juli 2023. Gezien het feit dat klachten rondom de transitie kunnen toenemen, is het belangrijk dat pensioen-uitvoerders in staat zijn om ook bij topdrukte klachten correct en binnen een redelijke termijn af te handelen. Zie ook: [‘Wees voorbereid op \(sterke\) toename klachten kort voor en na transitie’](#).

Omdat de nieuwe wettelijke vereisten voor klachtenprocedures pas sinds halverwege de rapportageperiode (vanaf 1 juli 2023) van kracht zijn, was de rapportage over de klachtafhandeling dit rapportagejaar nog facultatief. Toch geeft de data al waardevol inzicht in de klachtafhandeling in 2023. Vanaf de volgende rapportage zal dit inzicht volledig zijn en daarmee representatiever worden.

Vind meer informatie over het inrichten van een interne klachten-procedure en het communiceren over dataherstel op de [klachten webpagina](#) en de [datakwaliteit webpagina](#) van de AFM.

Voorkom onrealistische verwachtingen over het nieuwe pensioen

Scenariobedragen geven deelnemers inzicht in de toekomstige hoogte van hun pensioen en maken de onzekerheid rondom de uiteindelijke uitkering zichtbaar door deze te tonen in drie scenario's: een verwacht scenario, een optimistisch (goedweer) scenario en een pessimistisch (slechtweer) scenario.

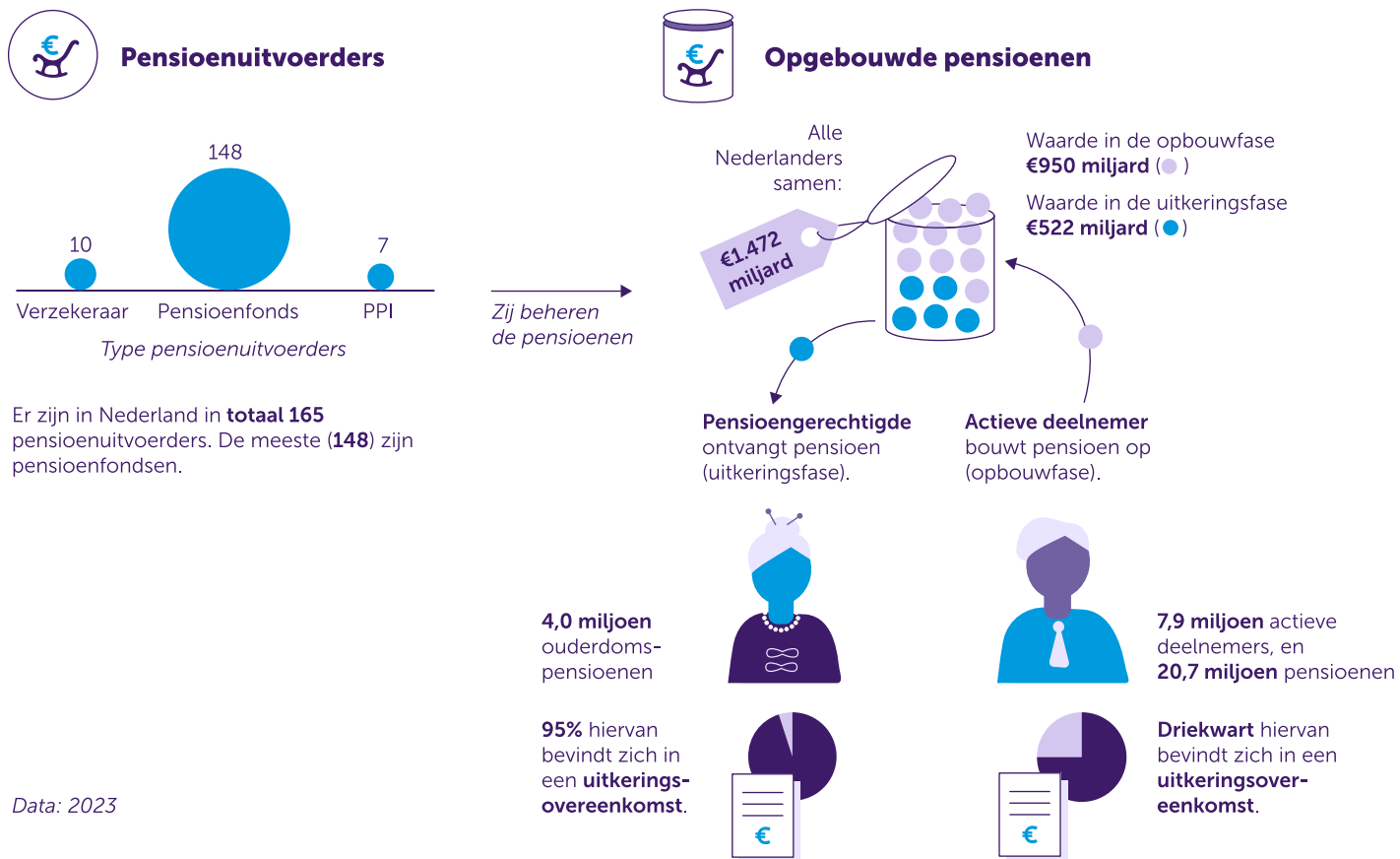
Uit de informatie die de AFM dit jaar voor het eerst heeft opgevraagd, blijkt dat de spreiding tussen het goedweer- en slechtweerscenario sterk verschilt per type pensioenovereenkomst en per leeftijd (zie pagina 23). Bijvoorbeeld, voor een 30-jarige met een uitkerings-overeenkomst is het goedweerscenario gemiddeld 1,5 keer hoger dan het slechtweerscenario, terwijl dit bij een 30-jarige met een premie-regeling gemiddeld 6 keer hoger is. Bij een 60-jarige is deze spreiding kleiner, met het goedweerscenario gemiddeld 1,2 keer hoger bij een uitkeringsovereenkomst en 1,7 keer bij hoger bij een premieregeling.

Het grote verschil in spreiding tussen een uitkerings- en premie-overeenkomsten komt onder meer doordat in uitkeringsovereenkomsten het 'genoeg-is-genoeg'-principe geldt, waarbij overrendementen grotendeels in de collectieve buffers terechtkomen, terwijl bij premieregelingen overrendementen direct zichtbaar zijn in de pensioenvermogens van deelnemers. Daarnaast vergroot een risicovoller beleggingsbeleid bij jongeren de spreiding in uitkomsten, en worden de fiscale begrenzingen van premies vaak niet meegenomen in deze projecties, wat betekent dat de getoonde bedragen theoretisch zijn en in werkelijkheid niet altijd haalbaar.

Scenariobedragen worden berekend op basis van de uniforme rekenmethodiek (URM) en de door DNB aangeleverde scenariosets. Zonder context kunnen deze bedragen leiden tot onrealistische verwachtingen bij deelnemers, vooral tijdens de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, waarbij bedragen uit het oude (uitkeringsovereenkomsten) en het nieuwe (premieovereenkomsten) stelsel met elkaar worden vergeleken. Gepersonaliseerde toelichtingen bij de scenariobedragen helpen deelnemers om de getoonde bedragen te begrijpen en in de juiste context te plaatsen, waardoor een realistisch beeld van het toekomstig pensioen ontstaat en onnodige teleurstellingen worden voorkomen.

Vind meer informatie over scenariobedragen en het voorkomen van onrealistische verwachtingen op de [scenariobedragen webpagina](#) van de AFM.

1. Stand van zaken van de pensioensector

In dit hoofdstuk brengen we de ontwikkelingen binnen de (tweede-pijler)pensioensector in kaart. We starten met een overzicht van de pensioenuitvoerders, waarbij we ingaan op het aantal pensioenuitvoerders (paragraaf 1.1), hun omvang en de verschillende typen pensioenovereenkomsten die zij aanbieden (paragraaf 1.2). Vervolgens kijken we naar de stand van zaken in de pensioensector aan de hand van twee fases:

1. De opbouwfase (paragraaf 1.3): de periode waarin een (gewezen) deelnemer pensioen opbouwt, tot aan de pensioendatum.
2. De uitkeringsfase (paragraaf 1.4): de periode waarin een pensioengerechtigde een pensioenuitkering ontvangt.

Binnen deze fases zoomen we in op het totale pensioenvermogen, de deelnemers en de belangrijkste verschillen tussen pensioenuitvoerders.

Sinds de herziening van de toezichtrapportage hebben we onder andere ook informatie over de klachtafhandeling bij pensioenfondsen, zoals over het aantal klachten, de behandelingsduur en de aard van de klachten. In dit hoofdstuk hebben we een aantal eerste inzichten uit die informatie opgenomen (paragraaf 1.5). In de toekomst zullen we daar uitgebreider aandacht aan besteden. Ook voor scenariobedragen, een ander nieuw onderdeel, hebben we een inzicht opgenomen over het verschil tussen premie- en uitkeringsovereenkomsten.

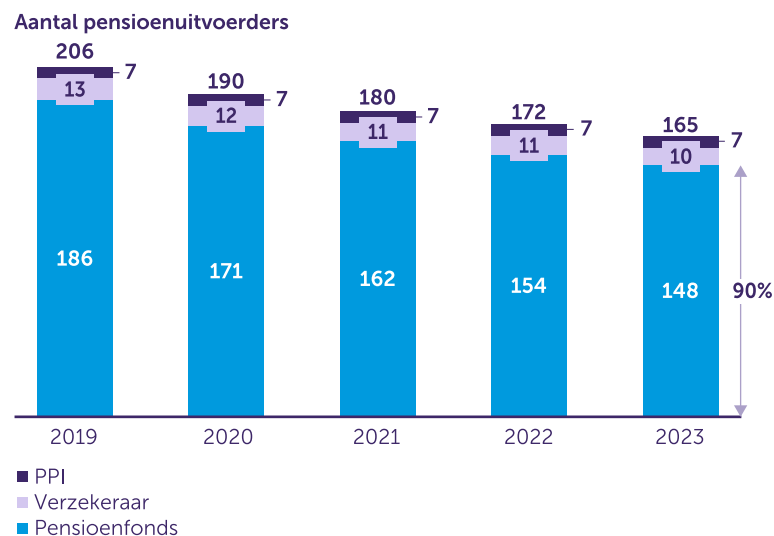
Wat ons opvalt

De Nederlandse pensioensector is continu in beweging. Sinds 2019, het jaar dat wij gestart zijn met de toezichtrapportage, zien we bijvoorbeeld het aantal pensioenuitvoerders gestaag afnemen. Doordat het vooral de kleinere (ondernemings)pensioenfondsen zijn die stoppen, zien we ook de kenmerken van de overige pensioenuitvoerders veranderen. Zo neemt de omvang van de andere pensioenuitvoerders toe.

Daarnaast is er een langzame maar gestage verschuiving zichtbaar in de manier waarop deelnemers hun pensioen in de tweedepijler opbouwen. Uitkeringsovereenkomsten blijven vooralsnog de norm, maar het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieregeling neemt toe. De komende jaren zal dit gaan veranderen door de aangepaste pensioenwet. Op de peildatum waar dit rapport op is gebaseerd (31-12-2023) waren er nog maar heel weinig nieuwe stijl premieovereenkomsten, daarom spreken we op de meeste plekken nog over premieovereenkomsten in algemene zin.

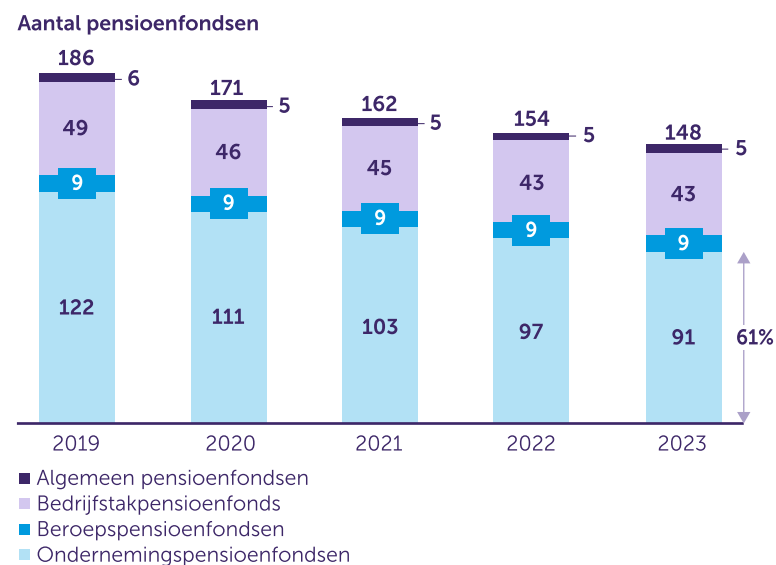
1.1 Overzicht pensioenuitvoerders

Figuur 1: Trend in aantal uitvoerders van tweedepijlerpensioen, naar type pensioenuitvoerder

Sinds 2019, het jaar dat de AFM is begonnen met deze toezicht-rapportage, zien we het aantal pensioenuitvoerders op de Nederlandse tweedepijlerpensioenmarkt gestaag afnemen. In 2019 waren 206 pensioenuitvoerders actief, in 2023 waren het er nog 165. Dit komt neer op een afname van 41 pensioenuitvoerders, waaronder 38 pensioenfondsen en drie verzekeraars. De consolidatie die al langer speelt binnen de tweedepijlerpensioensector zet dus door, al lijkt het tempo wel af te vlakken.

Figuur 2: Trend in het aantal pensioenfondsen, naar type pensioenfonds

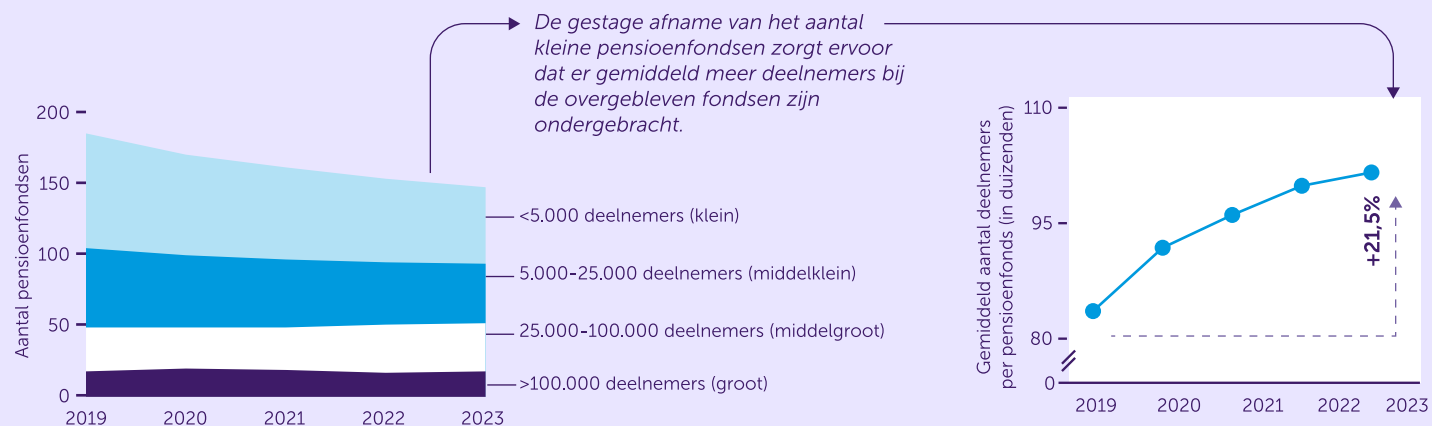
Ondanks de afname van het aantal pensioenfondsen blijven zij verreweg de grootste groep binnen de uitvoerders van tweedepijlerpensioenen. Ondernemingspensioenfondsen komen het meest voor, zij zijn samen goed voor meer dan 60% van alle pensioenfondsen. Maar het aantal ondernemingspensioenfondsen is de afgelopen jaren ook het snelst gedaald.

Consolidatie onder pensioenfondsen

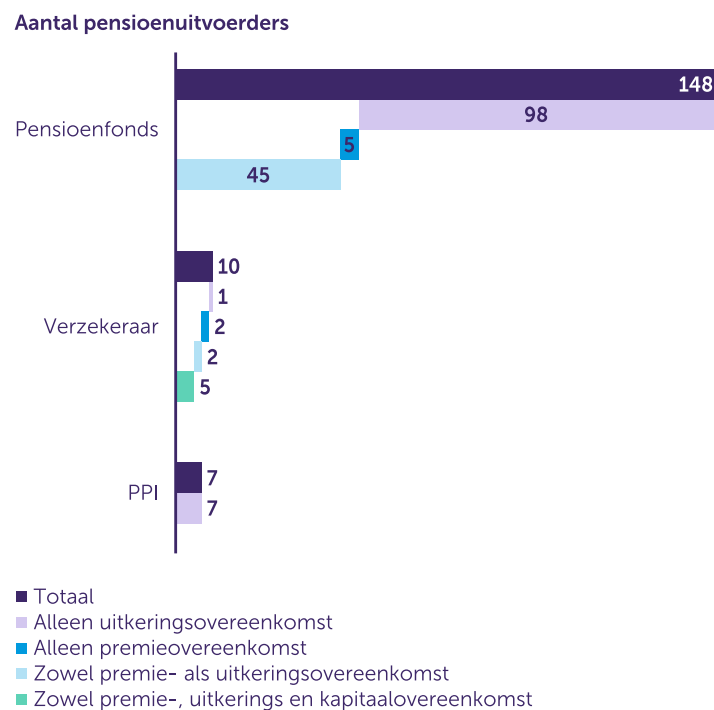
De afgelopen jaren zijn met name de kleinere pensioenfondsen gestopt. Het aantal kleine pensioenfondsen is sinds 2019 gestaag afgenomen, terwijl het aantal middelgrote en grote pensioenfondsen redelijk stabiel is gebleven. Dit heeft ook een weerslag op het gemiddeld aantal deelnemers bij pensioenfondsen. Dit is sinds 2019 gestegen met meer dan 20%. De consolidatie binnen de sector leidt dus niet alleen tot een daling van het aantal fondsen, maar ook tot een verschuiving in de verdeling naar omvang.

Trend in omvang pensioenfondsen 2019-2023

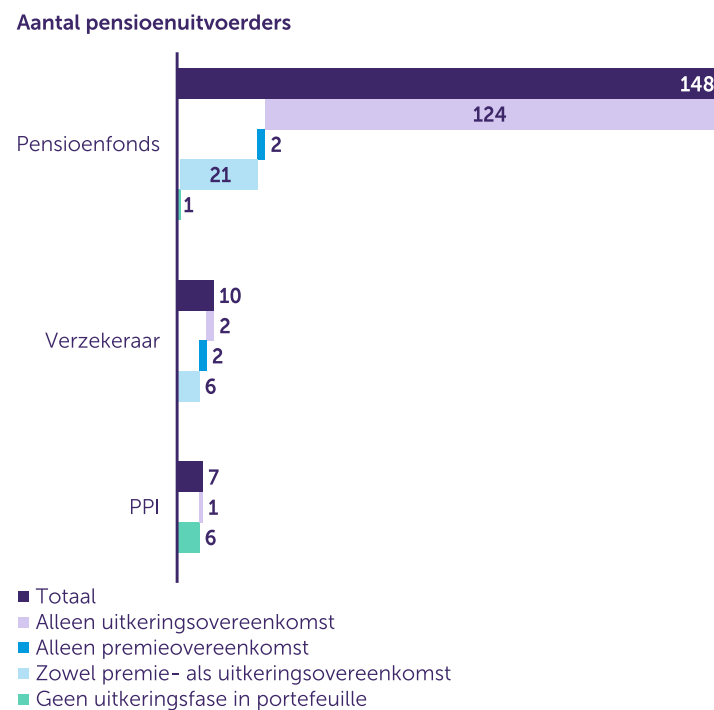
1.2 Type pensioenovereenkomsten

Figuur 3: Type pensioenovereenkomsten in portefeuille, naar type pensioen-uitvoerder (opbouwfase)

Pensioenuitvoerders kunnen zowel in de opbouw- als uitkeringsfase verschillende typen pensioenovereenkomsten in portefeuille hebben. In de opbouwfase maken we onderscheid tussen pensioenen op basis van uitkeringsovereenkomsten, premieovereenkomsten en kapitaalovereenkomsten. In de uitkeringsfase onderscheiden we uitkeringen uit premie- of uitkeringsovereenkomsten. Het in portefeuille hebben van een overeenkomst betekent niet dat elke uitvoerder deze overeenkomsten ook actief aanbiedt aan nieuwe deelnemers.

Figuur 4: Type pensioenovereenkomsten in portefeuille, naar type pensioen-uitvoerder (uitkeringsfase)

Type overeenkomsten bij pensioenfondsen

Uitkeringsovereenkomsten komen zowel in de opbouw- als uitkeringsfase bij vrijwel alle pensioenfondsen voor. Ongeveer een derde van de pensioenfondsen beheert in de opbouwfase een premieovereenkomst. In de uitkeringsfase zijn dat er nog maar één op de zes. Bij de pensioenfondsen die wel een premieovereenkomst uitvoeren in de opbouwfase maar niet in de uitkeringsfase worden de opgebouwde pensioenkapitalen gebruikt voor de aankoop van pensioen in een DB-collectief of moeten deelnemers hun pensioenuitkering bij een verzekeraar of PPI aankopen.

Type overeenkomsten bij verzekeraars

Verzekeraars beheren in de opbouwfase zowel uitkeringsovereenkomsten als premieovereenkomsten, waarbij beide ongeveer evenveel voorkomen. In de uitkeringsfase blijft de verdeling tussen uitkerings- en premieovereenkomsten bij verzekeraars grotendeels gelijk. Momenteel heeft de helft van de pensioenverzekeraars nog kapitaalovereenkomsten in portefeuille. Nog minder dan tienduizend deelnemers bouwen pensioen op binnen een kapitaalovereenkomst. Omdat verzekeraars deze overeenkomsten niet meer actief aanbieden zal deze groep naar verwachting geleidelijk verdwijnen. In dit rapport hebben we kapitaalovereenkomsten daarom verder niet meer opgenomen in de grafieken.

Type overeenkomsten bij PPI's

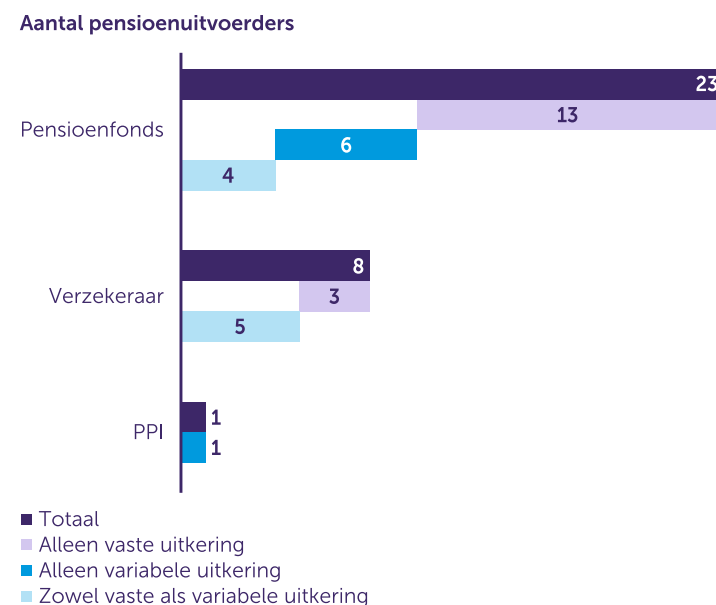
PPI's mogen uitsluitend premieovereenkomsten uitvoeren en zijn met name gericht op de opbouwfase. Momenteel biedt één PPI ook pensioenuitkeringen aan.

Type pensioenuitkering uit premieovereenkomsten

Pensioenuitvoerders met een premieovereenkomst in de uitkeringsfase kunnen aan gepensioneerden een vaste of een variabele pensioenuitkering aanbieden. Op dit moment is de vaste uitkering bij zowel pensioenfondsen als verzekeraars de meest voorkomende vorm. PPI's mogen alleen variabele uitkeringen aanbieden.

Bij pensioenuitvoerders die alleen een vaste of juist alleen een variabele uitkering aanbieden hebben de deelnemers een (beperkt) shoprecht. Dit houdt in dat zij de mogelijkheid hebben om het type pensioenuitkering dat hun pensioenuitvoerder niet aanbood elders aan te kopen.

Figuur 5: Vaste en variabele premieovereenkomsten in portefeuille, naar type pensioenuitvoerder (uitkeringsfase)

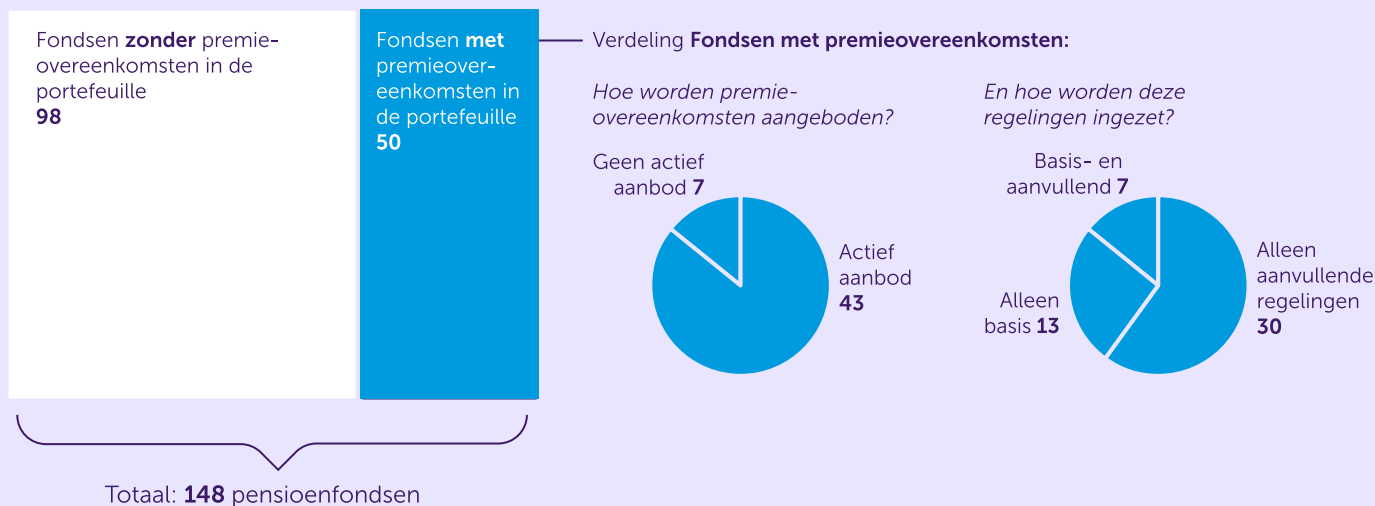
Premieovereenkomsten bij pensioenfondsen

Van de pensioenfondsen die in de opbouwfase premieovereenkomsten in portefeuille hebben, biedt de meerderheid deze actief aan nieuwe deelnemers aan. Premieregelingen kunnen verschillende vormen aannemen, afhankelijk van hun doel en de doelgroep. In de toezichtrapportage onderscheiden we vier typen premieregelingen:

1. **Basisregelingen:** de hoofdregeling waarin een deelnemer pensioen opbouwt.
2. **Excedentregelingen:** aanvullende regelingen voor deelnemers met een salaris dat uitkomt boven de grens van de basisregeling.
3. **Nettoregelingen:** aanvullende regelingen voor deelnemers met een salaris dat uitkomt boven het fiscale maximum.
4. **Overige brutoregelingen:** bijvoorbeeld vrijwillige bijspaarregelingen.

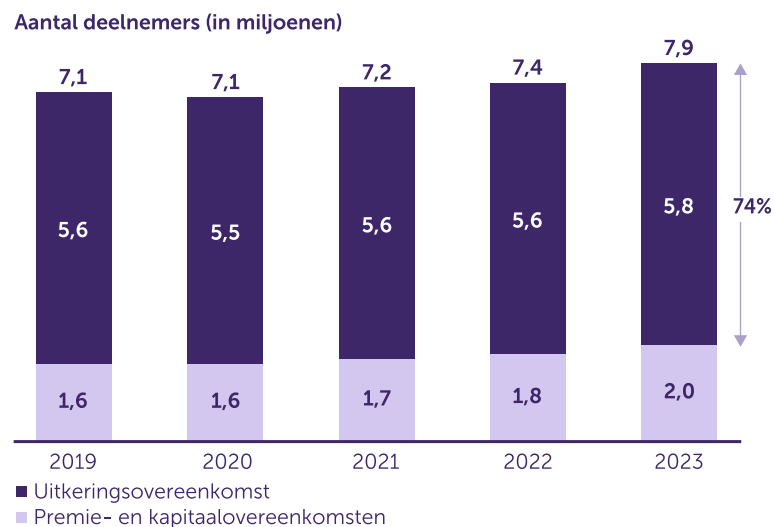
In de praktijk zetten pensioenfondsen premieregelingen veelal aanvullend in: twee op de vijf pensioenfondsen die premieregelingen aanbieden, biedt deze als de basis pensioenregeling aan. De overige pensioenfondsen combineren de premieovereenkomst doorgaans met een basis uitkeringsovereenkomst, waarbij de premieregeling een aanvullende rol heeft en wordt gebruikt als een excedent-, netto of overige brutoregeling.

Dit bevestigt het beeld dat uitkeringsovereenkomsten nog steeds de dominante vorm van pensioenopbouw bij pensioenfondsen vormen en dat premieregelingen nog vooral worden ingezet om aanvullende pensioenopbouw voor specifieke groepen deelnemers te faciliteren, zoals deelnemers met een hoger salaris of die vrijwillig extra pensioen willen opbouwen.

1.3 Opbouwfase

Figuur 6: Trend in de verdeling van het aantal actieve deelnemers naar type pensioenovereenkomst (opbouwfase)

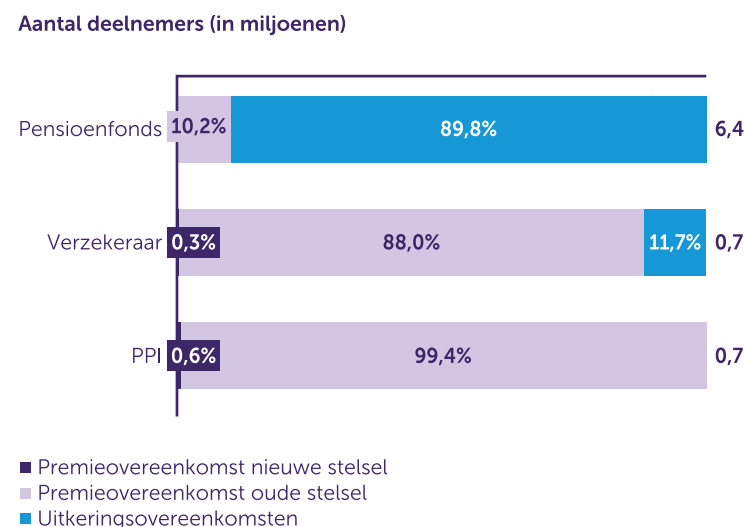

Actieve deelnemers in de opbouwfase

Pensioenen in de opbouwfase behoren toe aan actieve deelnemers of gewezen deelnemers. Actieve deelnemers bouwen op dit moment pensioen op via hun werkgever, terwijl gewezen deelnemers in het verleden pensioenrechten hebben opgebouwd, maar niet langer premie afdragen.

Elk jaar neemt het aantal actieve deelnemers dat pensioen opbouwt in de tweedepijler toe. Sinds 2019 zijn er meer dan zevenhonderdduizend actieve deelnemers bijgekomen. De sterkste toename is zichtbaar in het aantal deelnemers met een premieovereenkomst; dit type regeling is verantwoordelijk voor meer dan 60% van de totale groei in het aantal actieve deelnemers.

Figuur 7: Aantal actieve deelnemers in de opbouwfase naar type overeenkomst per type pensioenuitvoerder.

Verdeling actieve deelnemers naar type pensioenuitvoerder

De verdeling van actieve deelnemers per type pensioenuitvoerder laat zien dat pensioenfondsen voornamelijk uitkeringsovereenkomsten uitvoeren en verzekeraars voornamelijk premieovereenkomsten. PPI's voeren enkel premieovereenkomsten uit.

In 2023 zijn de eerste pensioenregelingen volgens de Wet toekomst pensioenen (Wtp) ingevoerd. Eind 2023 waren er nog maar heel weinig nieuwe stijl premieovereenkomsten. Minder dan zeventuizend deelnemers bouwden bij een verzekeraar of PPI al pensioen op in een regeling die is aangepast aan de nieuwe wetgeving.

Totale pensioenopbouw in Nederland

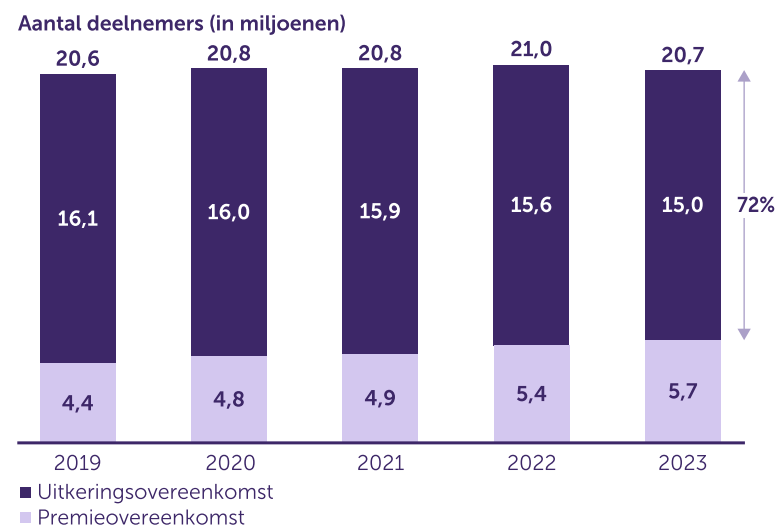
Eind 2023 zijn er in Nederland 20,7 miljoen pensioenen opgebouwd door actieve en gewezen deelnemers. Het is belangrijk om te benadrukken dat dit aantal getal groter is dan het aantal unieke personen dat een pensioen heeft opgebouwd in Nederland. Een individu kan bij meerdere uitvoerders als deelnemer geregistreerd staan, bijvoorbeeld vanwege opgebouwde pensioenrechten uit verschillende (voormalige) dienstverbanden.

We analyseren het aantal deelnemers in de opbouwfase hierna op drie manieren, namelijk naar type pensioenregeling, de verdeling van de deelnemers over de verschillende pensioenuitvoerders en naar status van deelnemers.

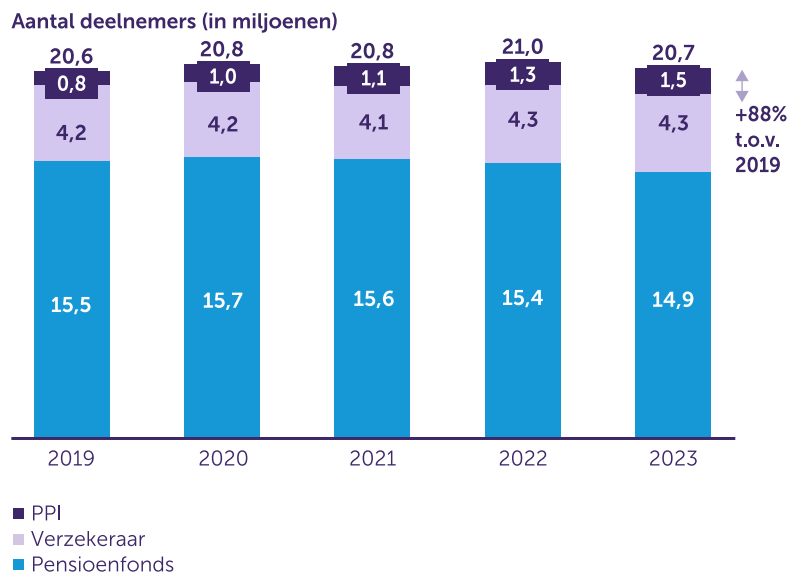
Verdeling naar type pensioenregeling

Uit de verdeling van deelnemers per type pensioenovereenkomst blijkt dat het pensioen van ongeveer drie op de vier deelnemers is opgebouwd via een uitkeringsovereenkomst. Dit onderstreept dat de uitkeringsovereenkomst nog steeds de norm is. Wel is een gestage toename in het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieregeling zichtbaar. In 2023 maken premieovereenkomsten aangepast aan de nieuwe wetgeving hier ook voor het eerst onderdeel van uit, maar dit was eind 2023 nog maar klein van omvang.

Figuur 8: Trend in het aantal deelnemers per type pensioenovereenkomst (opbouwfase)

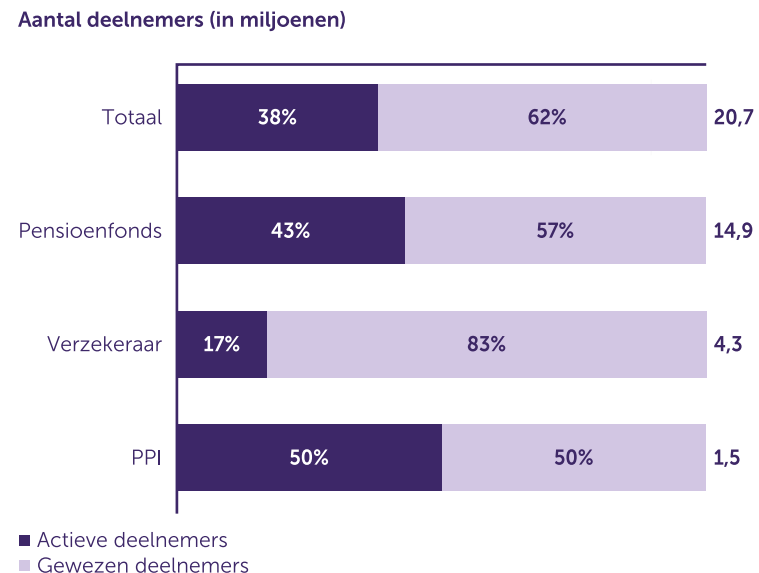
Figuur 9: Trend in het aantal deelnemers per type pensioenuitvoerder (opbouwfase)

Verdeling naar type pensioenuitvoerder

Uit de verdeling van deelnemers per type pensioenuitvoerder blijkt dat het merendeel van de deelnemers is aangesloten bij een pensioenfonds. Daarmee zijn pensioenfonds de dominante uitvoerder, ondanks een merkbare daling van het aantal deelnemers in de opbouwfase. Tegelijkertijd is er een stijgende trend zichtbaar bij premiepensioeninstellingen (PPI's). Het aantal deelnemers dat via een verzekeraar pensioen opbouwt blijft stabiel.

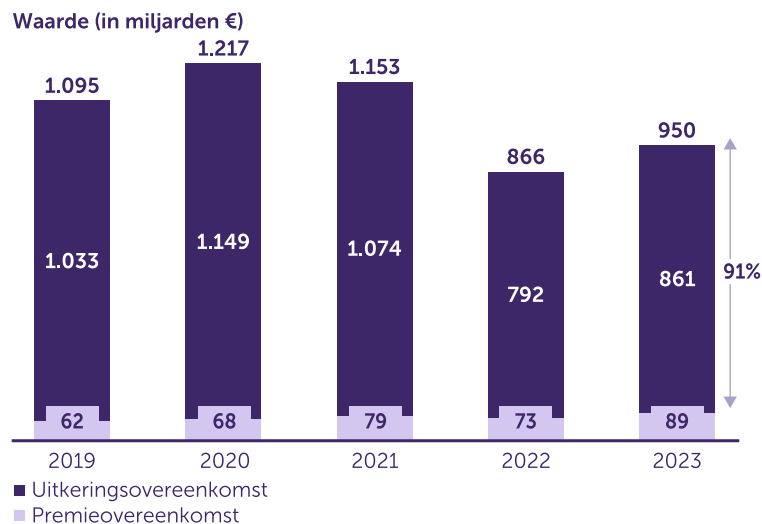
Figuur 10: Verdeling aantal deelnemers naar status per type pensioenuitvoerder (opbouwfase)

Verdeling naar status deelnemer

Ruim drie op de vijf pensioenen in de opbouwfase behoren toe aan gewezen deelnemers. De verhouding tussen gewezen en actieve deelnemers verschilt echter sterk per type uitvoerder. Bij pensioenfonds en PPI's is de verdeling relatief in balans, al is ook hier een aanzienlijk deel van de deelnemers niet langer actief. Bij verzekeraars ligt het aandeel gewezen deelnemers hoger, op 83% van het totale aantal deelnemers in de opbouwfase.

Figuur 11: Trend in de waarde van verschillende type pensioenovereenkomsten (opbouwfase)

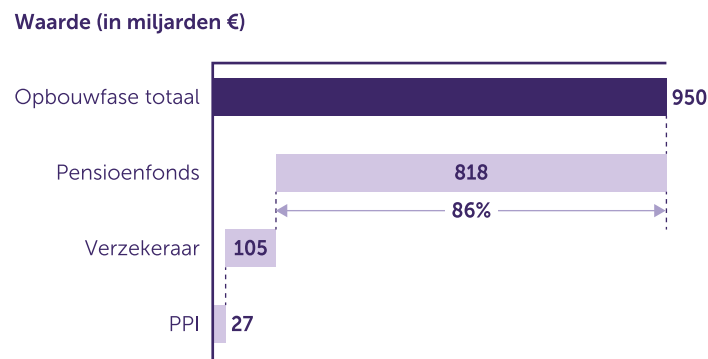

Totale waarde van pensioenopbouw in Nederland

Onder waarde verstaat de AFM hoeveel het opgebouwde pensioen in euro's waard is. De grondslag verschilt per type pensioen. Bij een premieregeling komt dit bijvoorbeeld overeen met de waarde van de beleggingen, terwijl het bij een uitkeringsovereenkomst gaat om de technische voorziening.

Eind 2023 bedroeg de totale waarde van tweedepijlerpensioenen in de opbouwphase € 950 miljard. Deze waarde fluctueert jaarlijks onder invloed van marktomstandigheden. Bij premieovereenkomsten met name door ontwikkelingen op de aandelenmarkten. Bij uitkeringsovereenkomsten werkt ook de ontwikkeling van de rente door in de vaststelling van de technische voorziening.

Figuur 12: De totale waarde van tweedepijlerpensioenen in de opbouwphase, naar type pensioenuitvoerder.

Verdeling naar type pensioenovereenkomst

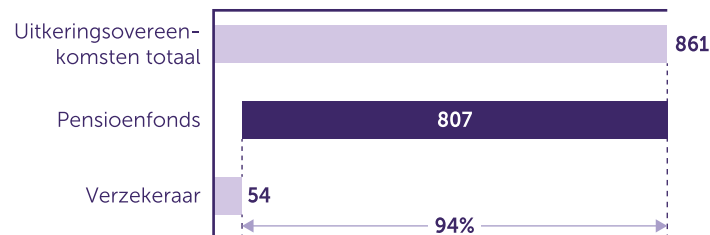
Het merendeel van de waarde in de opbouwphase bevindt zich in uitkeringsovereenkomsten. Hoewel het aandeel van premieovereenkomsten relatief klein is, groeit de opgebouwde waarde binnen deze regelingen sneller dan bij uitkeringsovereenkomsten. Hierdoor neemt het aandeel van premieovereenkomsten in de totale pensioenopbouw over de afgelopen jaren toe.

Verdeling naar type pensioenuitvoerder

Evenals bij het aantal deelnemers nemen pensioenfondsen in de verdeling van de waarde naar type uitvoerder het grootste deel voor hun rekening. Hoewel pensioenfondsen gezamenlijk de grootste waarde in de opbouwphase beheren, is de gemiddelde waarde per uitvoerder bij verzekeraars hoger. De 148 pensioenfondsen beheren gemiddeld € 5.5 miljard per fonds, terwijl de tien verzekeraars gemiddeld € 10.8 miljard per verzekeraar beheren.

Figuur 13: De totale waarde van uitkeringsovereenkomsten in de opbouwfase, naar type pensioenuitvoerder

Waarde (in miljarden €)

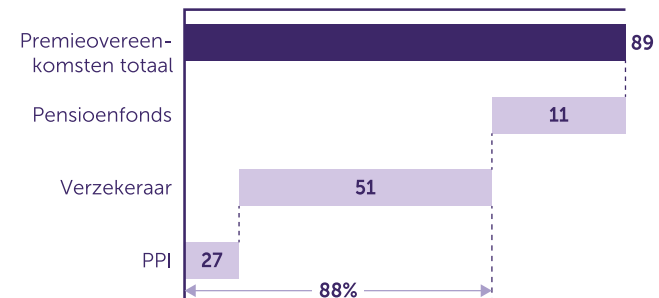

Totale waarde per type pensioenovereenkomst naar type pensioenuitvoerder

Het merendeel van de waarde in de opbouwfase binnen uitkeringsovereenkomsten wordt beheerd door pensioenfondsen. Zij zijn verantwoordelijk voor ruim 90% van de totale waarde, terwijl verzekeraars slechts een klein deel beheren. Dit onderstreept de dominante rol van pensioenfondsen in uitkeringsovereenkomsten.

Figuur 14: De totale waarde van premieovereenkomsten in de opbouwfase, naar type pensioenuitvoerder

Waarde (in miljarden €)

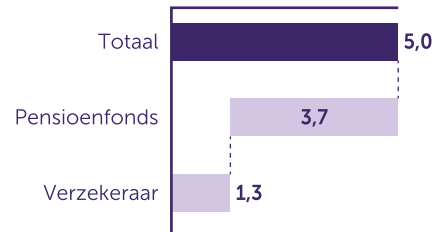

Bij premieovereenkomsten is de verdeling juist omgekeerd. Verzekeraars en PPI's beheren samen bijna 90% van de totale waarde, terwijl pensioenfondsen daar een bescheiden aandeel hebben. Door de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zal dit naar verwachting veranderen. Dit zal leiden tot verschuivingen in de verdeling van pensioenvermogen over de verschillende pensioenovereenkomsten.

1.4 Uitkeringsfase

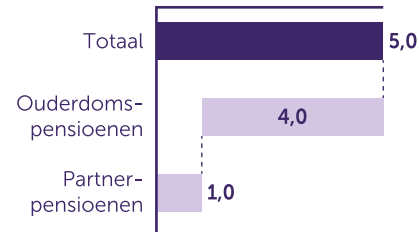
Figuur 15: Aantal pensioenuitkeringen (PP en OP), naar type pensioenuitvoerder (uitkeringsfase)

Aantal pensioenuitkeringen (in miljoenen)

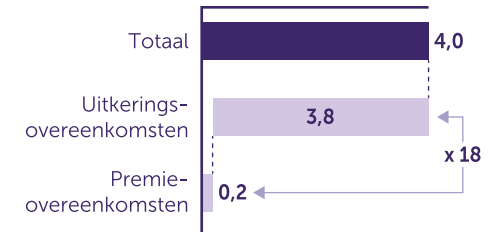
Figuur 16: Het aantal ingegane ouderdoms- en partnerpensioenen

Aantal pensioenuitkeringen (in miljoenen)

Figuur 17: Het aantal ingegane ouderdomspensioenen, naar type overeenkomst

Aantal ingegane ouderdomspensioenen (in miljoenen)

Pensioengerechtigden en uitkeringen in Nederland

Eind 2023 waren er ongeveer vijf miljoen pensioengerechtigden in Nederland. Het merendeel hiervan, bijna drie op de vier, ontvangt een uitkering van een pensioenfonds. De overige pensioengerechtigden ontvangen hun pensioen via een verzekeraar. Dit kan zowel een ouderdoms- als partnerpensioen betreffen. Omdat maar één PPI pensioenen in de uitkeringsfase uitvoert is dit type pensioenuitvoerder in deze paragraaf buiten beschouwing gelaten.

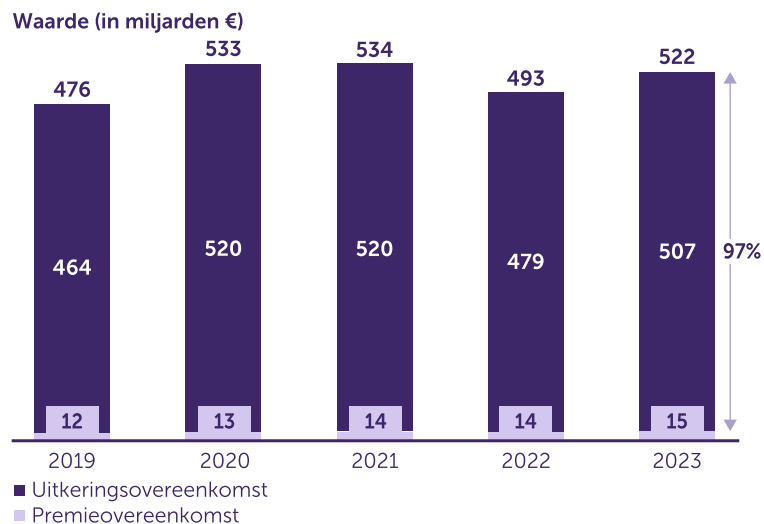
Net als bij deelnemers in de opbouwphase geldt dat niet elke pensioengerechtigde een uniek persoon is. Wanneer iemand bij meerdere werkgevers pensioen heeft opgebouwd, kan hij of zij uitkeringen ontvangen van verschillende pensioenuitvoerders. Hierdoor kan een individu meerdere keren in de rapportage voorkomen.

Ingegane ouderdoms- en partnerpensioenen

Pensioenuitkeringen kunnen worden onderverdeeld in lopende ouderdomspensioenen en partnerpensioenen. Van de lopende pensioenuitkeringen in 2023 betrof het overgrote deel een ouderdomspensioen. Vier op de vijf uitkeringen waren ouderdomspensioenen, terwijl één op de vijf een partnerpensioen betrof.

Het merendeel van de lopende ouderdomspensioenen is opgebouwd binnen een uitkeringsovereenkomst. Het aantal ouderdomspensioenen uit uitkeringsovereenkomsten is een stuk groter dan uit premieovereenkomsten, met een verhouding van ongeveer 18 op 1. Dit onderstreept de dominantie van uitkeringsovereenkomsten binnen de huidige pensioenuitkeringen.

Figuur 18: Trend in de verdeling van de waarde van de ingegane ouderdomspensioenen, naar type overeenkomst

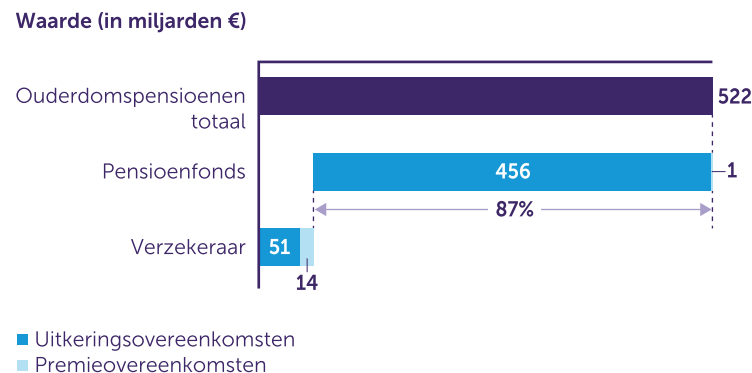

Totale waarde van lopende ouderdomspensioen in Nederland

Eind 2023 bedroeg de totale waarde van lopende ouderdomspensioenen uit tweedepijlerpensioenen € 522 miljard. Het overgrote deel hiervan is afkomstig uit uitkeringsovereenkomsten, die nog steeds de dominante vorm van pensioenuitkeringen vormen.

Hoewel de waarde van ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten nog altijd beperkt is, nam het aandeel hiervan in 2023 licht toe. Desondanks blijft dit aandeel met ongeveer 3% van de totale waarde relatief klein.

Figuur 19: De totale waarde van ingegane ouderdomspensioenen naar type overeenkomst per type pensioenuitvoerder

Verdeling per type pensioenuitvoerder en -overeenkomst

Het merendeel van de waarde van lopende ouderdomspensioenen wordt beheerd door pensioenfonds, waarbij deze waarde vrijwel volledig afkomstig is uit uitkeringsovereenkomsten.

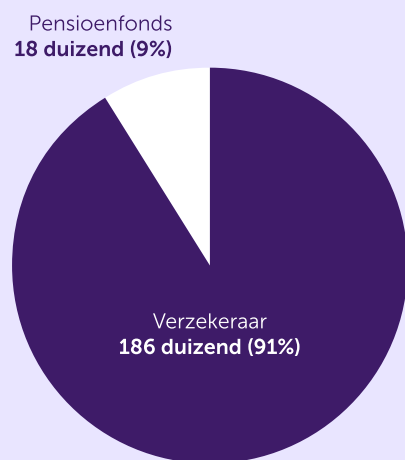
Ook bij verzekeraars is het grootste deel van de waarde van ouderdomspensioenen afkomstig uit uitkeringsovereenkomsten: bijna vier op de vijf uitkeringen bij een verzekeraar betreft dit type regeling.

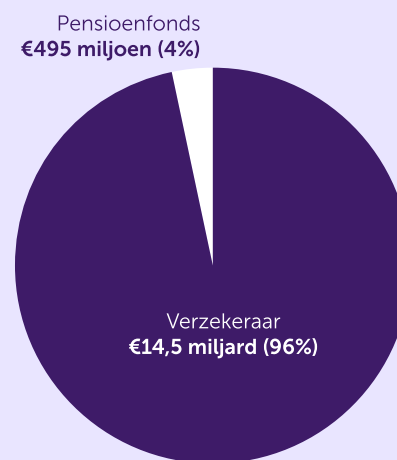
Ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten

Ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten grotendeels ondergebracht bij verzekeraars

Eind 2023 werd het merendeel van alle ingegane ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten uitgekeerd door verzekeraars, terwijl pensioenfondsen slechts een bescheiden aandeel voor hun rekening namen. Ook in termen van waarde zijn verzekeraars de dominante uitvoerder van ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten. Van de totale waarde van € 15 miljard aan lopende ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten, wordt 96% beheerd door verzekeraars.

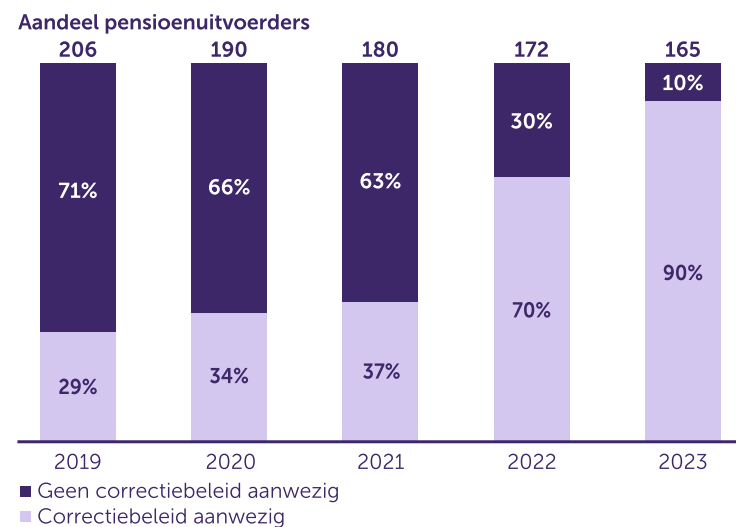
Aantal lopende ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten (**totaal: 204 duizend**)

Waarde van lopende ouderdomspensioenen uit premieovereenkomsten (**totaal: €15 miljard**).

1.5 Correctiebeleid en klachten

Figuur 20: Ontwikkeling van een correctiebeleid bij pensioenuitvoerders

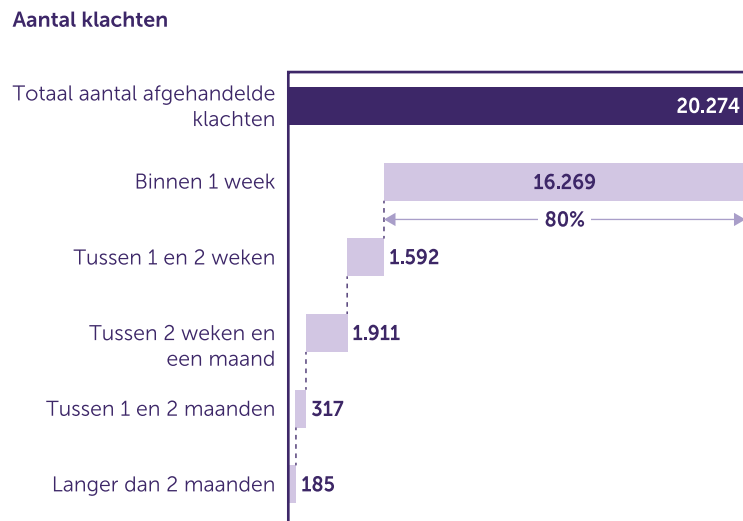

Correctiebeleid

In 2023 heeft 90% van de pensioenuitvoerders een correctiebeleid vastgesteld, een aanzienlijke stijging ten opzichte van voorgaande jaren. In 2019 had nog slechts 29% van de pensioenuitvoerders een dergelijk beleid. Wij roepen de laatste 10% pensioenuitvoerders op om dit alsnog op korte termijn op te stellen en te publiceren. De AFM gaat er namelijk van uit dat elke pensioenuitvoerder een correctiebeleid vaststelt, waarin wordt vastgelegd hoe in verschillende situaties wordt omgegaan met het informeren van deelnemers over correcties.

Daarnaast is het van belang dat pensioenuitvoerders hun correctiebeleid niet alleen formuleren, maar ook publiekelijk beschikbaar maken. Dit beleid moet helder uiteenzetten hoe fouten in de pensioeninformatie worden gecorrigeerd en hoe deelnemers hierover worden geïnformeerd. Wanneer pensioenbedragen niet kloppen, moet voor de deelnemer duidelijk zijn hoe dit wordt opgelost. Zeker als het gaat om bedragen die reeds zijn uitgekeerd.

Figuur 21: Doorlooptijden van afgehandelde klachten in 2023

Doorlooptijd en aard van afgehandelde klachten

De AFM heeft voor het eerst informatie opgevraagd over de klacht-afhandeling bij pensioenuitvoerders. Omdat de nieuwe wettelijke vereisten voor klachtenprocedures pas vanaf 1 juli 2023 gelden, was het voor rapportagejaar 2023 nog facultatief voor pensioenfondsen om te rapporteren over hun klachtafhandeling. Dit betekent dat nog niet alle pensioenuitvoerders gegevens over het jaar 2023 hebben aan-geleverd. De getoonde data is afkomstig van 84 uitvoerders, met een totale populatie van ruim 10 miljoen deelnemers. Daarnaast houden we er rekening mee dat de uitvoerders die wel data hebben aan-geleverd in het vervolg mogelijk nog aanpassingen doen op de wijze waarop zij over klachten rapporteren. Toch geeft de data al waardevolle inzichten in de klachtenafhandeling in 2023. Vanaf rapportagejaar 2024 zullen alle pensioenuitvoerders rapporteren over hun klachten-afhandeling aan de AFM, en zal dit inzicht volledig en daarmee representatiever worden.

In 2023 zijn meer dan twintigduizend klachten afgehandeld waarvan het merendeel binnen één week werd opgelost. Een kleiner deel nam tussen één en vier weken in beslag, en slechts een klein percentage van de klachten had een doorlooptijd van meer dan een maand. Hoewel de snelle afhandeling van het merendeel van de klachten positief is, blijft het belangrijk om te kijken naar de oorzaken van langere doorlooptijden en de impact daarvan op deelnemers.

Naast de doorlooptijd is ook gekeken naar de onderwerpen van de klachten. In 2023 had een groot deel van de klachten betrekking op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast waren er relatief veel klachten over informatieverstrekking, pensioenberekeningen en -betalingen en service en klantgerichtheid.

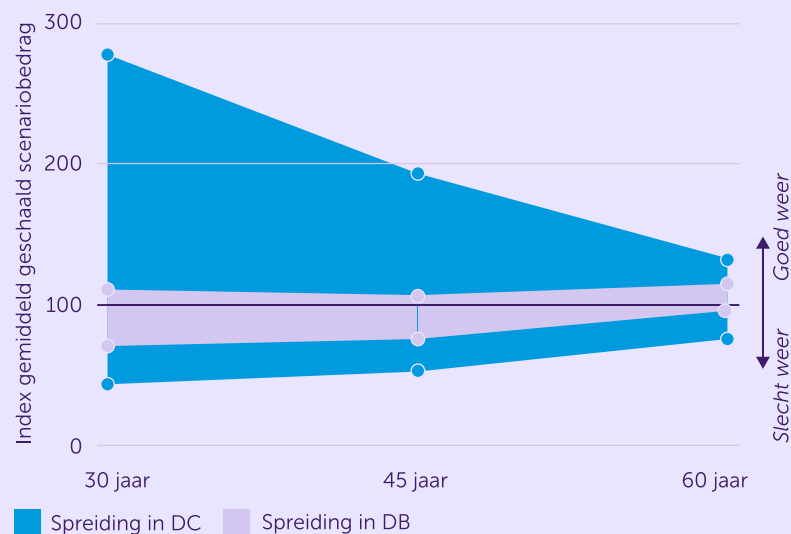

Scenariobedragen

Verschillen in scenariobedragen tussen uitkerings- overeenkomsten en premieovereenkomsten

De AFM heeft voor het eerst informatie opgevraagd over de verwachte pensioenuitkering op pensioendatum onder verschillende economische scenario's: een slechtweerscenario, een verwacht scenario en een goedweerscenario. Deze zogenoemde scenariobedragen geven deelnemers inzicht in de mogelijke hoogte van hun pensioen en maken de onzekerheid rond de uiteindelijke pensioenuitkering beter zichtbaar. Ze laten zien dat het pensioenresultaat kan variëren afhankelijk van economische ontwikkelingen. We hebben deze scenariobedragen opgevraagd voor maatmensen van 30, 45 en 60 jaar.

Spreiding tussen goed en slecht weer in DB en DC

In onderstaande figuur is de spreiding tussen het goedweer- en slechtweerscenario weergegeven voor verschillende leeftijden. Om vergelijking tussen de verschillende maatmensen mogelijk te maken, zijn de scenariobedragen geschaald ten opzichte van het verwachte scenario. Hierdoor spelen factoren als salaris of dienstjaren geen rol in de vergelijking.

Voor jongere deelnemers in een premieovereenkomst kunnen de bedragen in het goedweerscenario aanzienlijk hoger uitvallen dan voor leeftijdsgenoten met een uitkeringsovereenkomst. Dit verschil hangt onder meer samen met het 'genoeg-is-genoeg'-principe dat binnen uitkeringsovereenkomsten geldt. Bovendien kent het beleggingsbeleid in uitkeringsovereenkomsten een collectief karakter, waarbij over het algemeen minder risicovol wordt belegd dan binnen het individuele beleggingsbeleid van premieovereenkomsten.

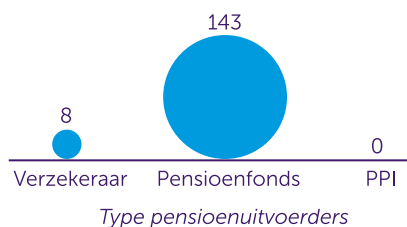
Naarmate deelnemers dichterbij de pensioenrichtleeftijd komen, neemt de spreiding tussen de scenario's af en wordt het verschil tussen de verwachte pensioenuitkeringen uit premie- en uitkeringsovereenkomsten kleiner. Dit komt onder andere doordat de beleggingshorizon korter wordt en het beleggingsrisico geleidelijk wordt afgebouwd naarmate de pensioenrichtleeftijd nadert.

2. Kenmerken van de regeling: DB

Pensioenuitvoerders

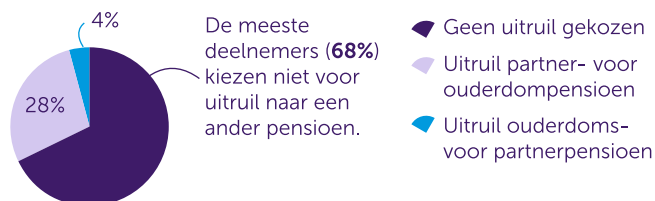
Er zijn in **totaal 151** pensioenuitvoerders die uitkeringsovereenkomsten in hun portefeuille hebben. De meeste zijn pensioenfondsen (**143**).

Opgebouwde pensioenen: uitkeringsovereenkomsten

Uitruil- en keuzemogelijkheden

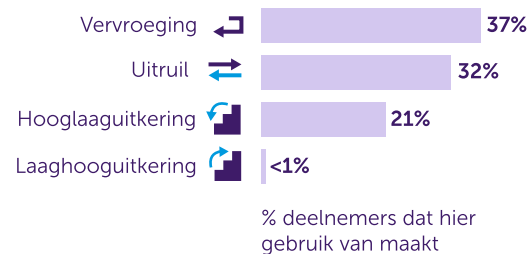

Data: 2023

Uitruil- en keuzemogelijkheden op de pensioendatum

Het verschilt sterk per keuzemogelijkheid hoeveel mensen er gebruik van maken:

Om een beeld te geven van de stand van zaken met betrekking tot uitkeringsovereenkomsten in Nederland, biedt deze publicatie een overzicht van de belangrijkste kenmerken en ontwikkelingen binnen deze regelingen. Uitkeringsovereenkomsten vormen een wezenlijk onderdeel van het Nederlandse pensioenstelsel en maken bij vrijwel alle pensioenuitvoerders deel uit van de portefeuille. Het grootste gedeelte van het in Nederland opgebouwde pensioen is binnen deze regelingen ondergebracht.

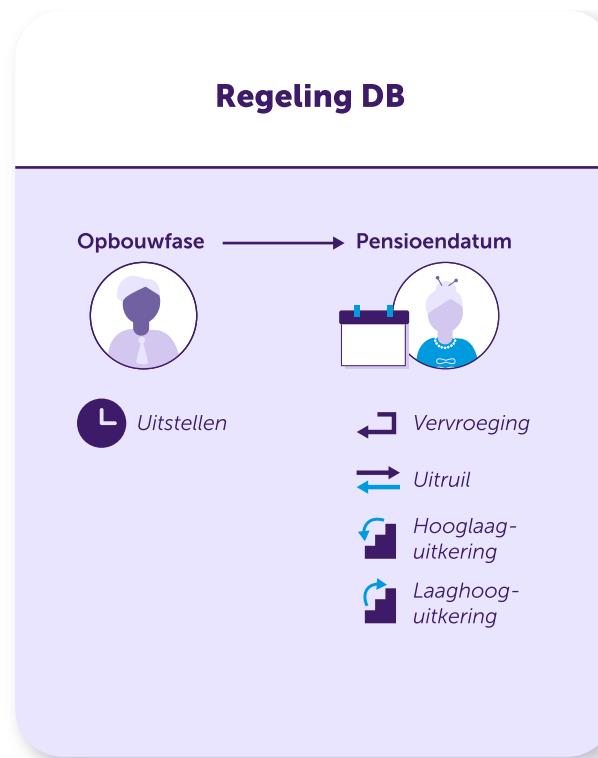
Een belangrijk onderdeel van uitkeringsovereenkomsten zijn de keuzes die deelnemers op verschillende momenten kunnen maken en die van invloed kunnen zijn op hun pensioenuitkering. Uit de data blijkt dat het per keuze sterk verschilt hoeveel mensen er gebruik van maken. Doorgaans blijft de meerderheid van de deelnemers in de standaardoptie. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn. De standaardoptie kan bijvoorbeeld het beste aansluiten op de wensen van de deelnemer, maar het kan bijvoorbeeld ook dat de deelnemer zich niet bewust was van de mogelijkheid om te kiezen. Als weinig deelnemers van de standaardoptie afwijken, is het van extra groot belang dat de gekozen standaardopties aansluiten bij de kenmerken en behoeften van de deelnemerspopulatie.

Dit hoofdstuk gaat dieper in op een aantal van de keuzemogelijkheden die deelnemers binnen een uitkeringsovereenkomst hebben en hoe hiervan gebruik wordt gemaakt (paragraaf 2.1). Daarnaast wordt ingegaan op de opbouw en verschillende vormen van partnerpensioen (paragraaf 2.2.1) en de gevolgen van arbeidsongeschiktheid voor de pensioenopbouw (paragraaf 2.2.2).

Vervolgens worden andere aspecten van de uitkeringsovereenkomst behandeld, zoals de pensioenopbouw, met aandacht voor de invloed van CDC-regelingen en de aftoppingsgrens op verlaagde pensioenopbouw (paragraaf 2.3).

Tot slot wordt gekeken naar uitkeringsovereenkomsten die in het rapportagejaar zijn geëxpireerd en de mate waarin deze zijn omgezet in een uitkering, zijn afgekocht of nog niet zijn opgeëist (paragraaf 2.4).

Overzicht van keuzemogelijkheden binnen uitkeringsovereenkomsten in de opbouw- of uitkeringsfase

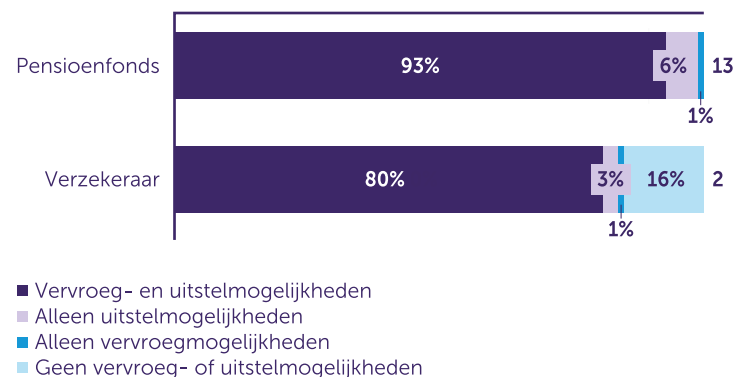

2.1 Keuzes binnen DB-regelingen

2.1.1 Vervroeg- en uitstelmogelijkheden

Figuur 22: Het aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst dat op pensioendatum gebruik kan maken van een uitstel- of vervroegmogelijkheid

Aantal deelnemers (in miljoenen)

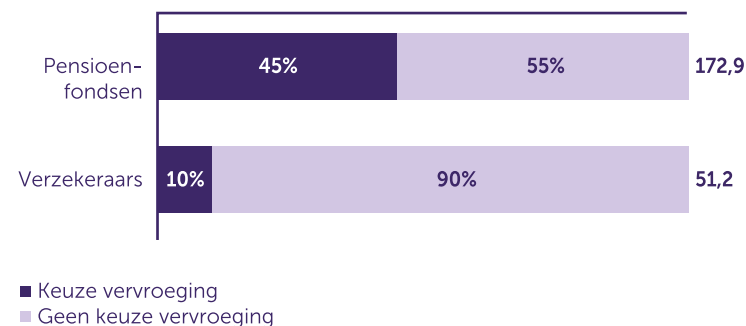
Flexibiliteit in de ingangsdatum van het pensioen bij uitkeringsovereenkomsten

Als de pensioenregeling het mogelijk maakt, heeft een deelnemer de mogelijkheid om af te wijken van de standaard pensioenrichtleeftijd. Een deelnemer kan zo bijvoorbeeld de ingangsdatum van het tweede-pijlerpensioen laten aansluiten op die van de AOW-uitkering. Of het pensioen juist uitstellen, waarbij de maximale verlenging na de AOW-leeftijd vijf jaar is.

De mate waarin deelnemers deze flexibiliteit hebben, verschilt per uitvoerder. Bij pensioenfondsen hebben vrijwel alle deelnemers de mogelijkheid om hun pensioen te vervroegen of uit te stellen, terwijl bij verzekeraars deze keuze in verhouding minder vaak onderdeel uitmaakt van de pensioenregeling. Bij sommige regelingen is uitsluitend vervroeging of uitsluitend uitstel mogelijk.

Figuur 23: Het aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar de pensioendatum bereikten en gebruik maakten van de vervroegmogelijkheid

Aantal uitkeringen (in duizendtallen)

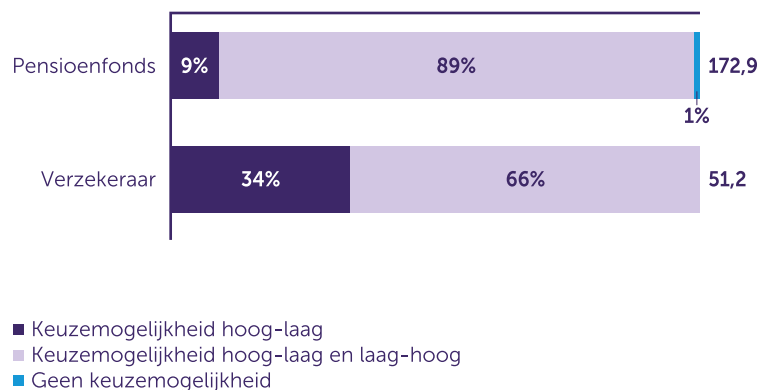
De praktijk laat zien dat deelnemers die in het rapportagejaar hun pensioendatum bereikten en gebruik konden maken van vervroeging, hier vaker gebruik van maakten bij pensioenfondsen dan bij verzekeraars.

Een mogelijke verklaring voor de verschillen tussen pensioenfondsen en verzekeraars is dat veel pensioenfondsen opgebouwde aanspraken op lagere pensioenleeftijden administratief hebben omgezet naar 68 jaar, terwijl deze bij verzekeraars bijvoorbeeld nog de originele pensioenleeftijd (bijv. 62 of 65 jaar) hebben. De behoefte om te vervroegen kan daardoor minder zijn. Bij deze langer geleden opgebouwde pensioenaanspraken met lagere pensioenleeftijden maakte vervroeg- en uitstelmogelijkheden daarom ook minder vaak onderdeel uit van de pensioenregeling.

2.1.2 Variëren in uitkeringshoogte

Figuur 24: De keuzemogelijkheden voor variatie in uitkeringshoogte van deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen gingen

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

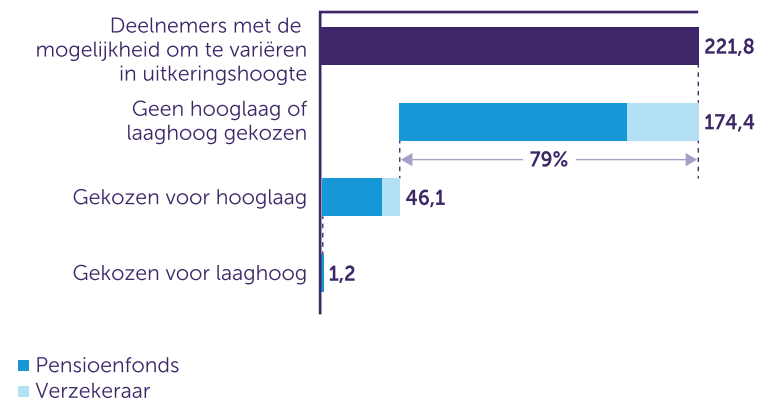
Variëren in de hoogte van de pensioenuitkering bij uitkeringsovereenkomsten

Bij de meeste pensioenuitvoerders hebben deelnemers met een uitkeringsovereenkomst de mogelijkheid om te variëren met de hoogte van hun pensioenuitkering. Dit kan door te kiezen voor een hoog-laag- of laag-hoogconstructie.

- Hoog-laagconstructie: de deelnemer ontvangt in de eerste jaren na pensionering een hogere uitkering, gevolgd door een levenslange lagere uitkering.
- Laag-hoogconstructie: de deelnemer ontvangt bij pensionering een lagere uitkering en ontvangt op latere leeftijd een hoger pensioen.

Figuur 25: De keuzes van deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen zijn gegaan en de mogelijkheid hadden om te kiezen voor een hooglaag- of laaghoogconstructie.

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

De mogelijkheid om voor een van deze varianten te kiezen is afhankelijk van de pensioenuitvoerder. De meeste deelnemers met een uitkeringsovereenkomst kunnen op pensioendatum kiezen voor een van deze varianten, slechts één procent of minder van de deelnemers heeft geen enkele mogelijkheid om te kiezen voor variatie in de uitkeringshoogte. De keuze voor een hoog-laagconstructie wordt het meest aangeboden. Er zijn geen pensioenuitvoerders die alleen de keuzemogelijkheid voor laag-hoog aanbieden.

Hoewel de meeste deelnemers met een uitkeringsovereenkomst op de pensioendatum de mogelijkheid hebben om te variëren in de hoogte van hun pensioenuitkering, wordt hier in de praktijk beperkt gebruik van gemaakt. Een ruime meerderheid kiest ervoor om geen variatie in de hoogte van de uitkering aan te brengen. Bij deelnemers die wel gebruikmaken van deze mogelijkheid, is de hoog-laagconstructie veruit de meest gekozen optie.

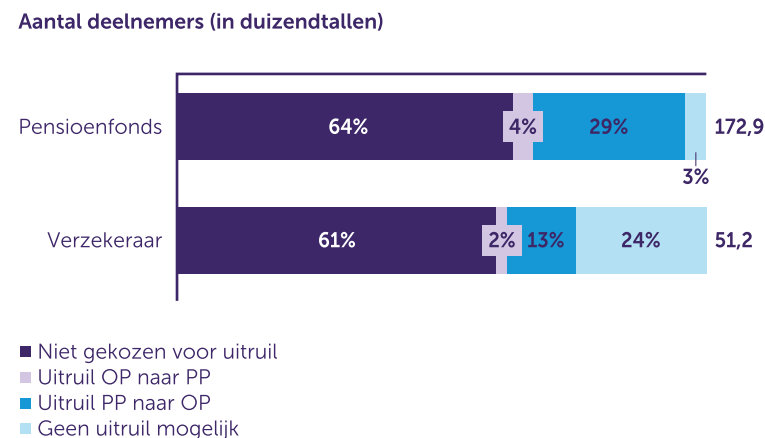
2.1.3 Uitruielmogelijkheden

Het uitruilen van pensioen op pensioendatum

Afhankelijk van de pensioenregeling kunnen deelnemers op de pensioendatum hun pensioen uitruilen. Dit houdt in dat zij kunnen kiezen om (een deel van) het partnerpensioen om te zetten in een hoger ouderdomspensioen, of juist een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen voor een hoger partnerpensioen.

In de praktijk wordt beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot uitruil. De meeste deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen gingen, hebben ervoor gekozen geen uitruil toe te passen. Wanneer deelnemers wel voor uitruil kozen, ging het in de meeste gevallen om het uitruilen van het partnerpensioen voor een hoger ouderdomspensioen. Deze keuze ligt voor de hand als de deelnemer op het moment van pensioneren geen partner heeft. De keuze om (een deel van) het ouderdomspensioen om te zetten in een hoger partnerpensioen kwam minder vaak voor.

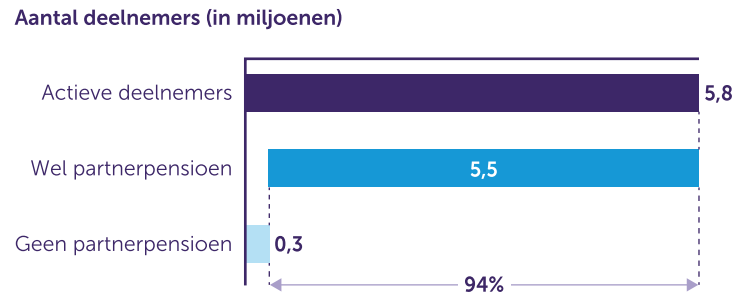
Figuur 26: Aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst dat pensioen uitruilde op pensioendatum.

2.2 Pensioenvoorzieningen voor eventuele partner en bij arbeidsongeschiktheid

2.2.1 Partnerpensioenen

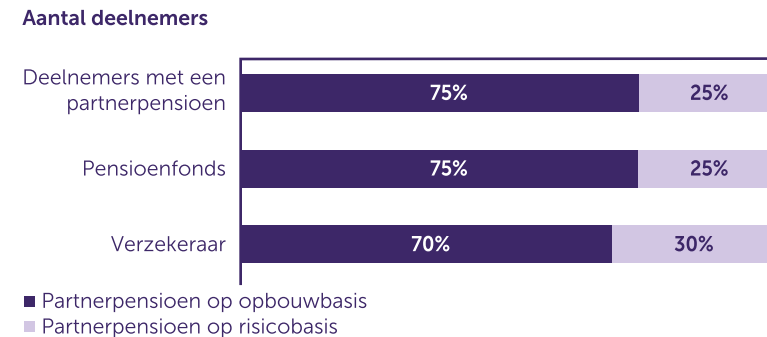
Figuur 27: Aantal actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst met wel of geen partnerpensioen, onderverdeeld naar een bepaald dan wel onbepaald partnerpensioen

Opbouw van partnerpensioen in een uitkeringsovereenkomst

Afhankelijk van de pensioenregeling kunnen actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst partnerpensioen opbouwen. In de meeste pensioenregelingen is een partnerpensioen opgenomen, maar er zijn ook ongeveer driehonderdduizend actieve deelnemers waarbij geen partnerpensioen wordt opgebouwd. Dit betekent dat hun partner bij overlijden geen recht heeft op een partnerpensioen uit de pensioenregeling.

Figuur 28: Aantal actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die een partnerpensioen hebben, naar type partnerpensioen (opbouw- of risicobasis)

Type partnerpensioen: opbouw- en risicobasis

Partnerpensioen kan op opbouw- of op risicobasis worden aangeboden.

- Partnerpensioen op opbouwbasis: de uitkering aan de partner blijft behouden, ongeacht of de deelnemer voor overlijden uit dienst is getreden.
- Partnerpensioen op risicobasis: het recht op partnerpensioen vervalt zodra de deelnemer uit dienst treedt. Overlijdt de deelnemer na uitdiensttreding, dan ontvangt de partner geen uitkering.

In de praktijk heeft ongeveer een kwart van de deelnemers een partnerpensioen op risicobasis. Dit betekent dat voor één op de vier deelnemers het recht op partnerpensioen vervalt bij baanwisseling.

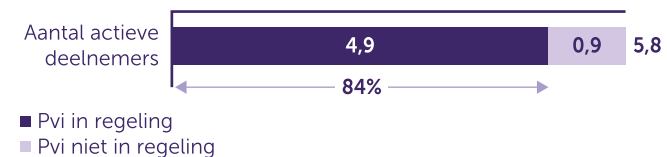
2.2.2 Arbeidsongeschiktheid

Voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid

Voor de meeste actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst wordt de pensioenopbouw voortgezet bij arbeidsongeschiktheid. Dit wordt gedaan via een zogenoemde premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: pvi. Een deel van de deelnemers heeft echter geen 'pvi' in hun regeling en bouwt hierdoor geen pensioen meer op in het geval van arbeidsongeschiktheid.

Figuur 29: Aandeel actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst met premievrijstelling (pvi) in de regeling

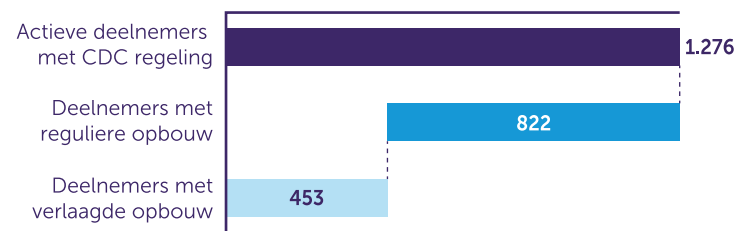
Aantal deelnemers (in duizendtallen)

2.3 Beperkte opbouw binnen DB-regelingen

Figuur 30: Aantal actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst met een (verlaagde) CDC-opbouw

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

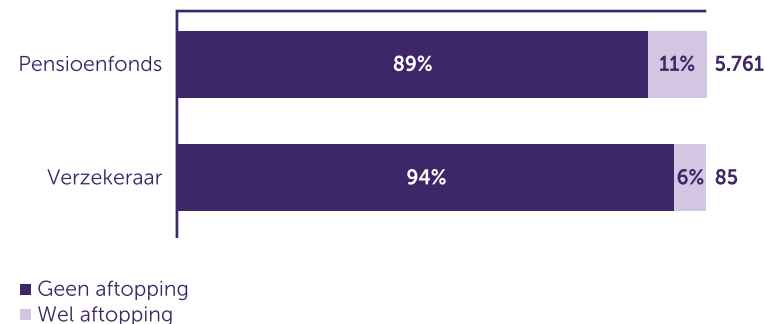
Actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst met een (verlaagde) CDC-opbouw

Een deel van de actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst bouwt pensioen op via een CDC-regeling. In tegenstelling tot andere uitkeringsovereenkomsten staat bij een CDC-regeling de hoogte van de uiteindelijke pensioenuitkering niet vast, maar wordt premie-inleg voor meerdere jaren vastgesteld. Jaarlijks wordt beoordeeld of de huidige premie-inleg voldoende is om het beoogde pensioen te realiseren.

Wanneer de premie-inleg onvoldoende blijkt, kan de pensioenopbouw voor dat jaar worden verlaagd. In het rapportagejaar 2023 was dit voor bijna een half miljoen deelnemers met een CDC-regeling van toepassing.

Figuur 31: Aantal actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst met een afgetopt pensioen

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

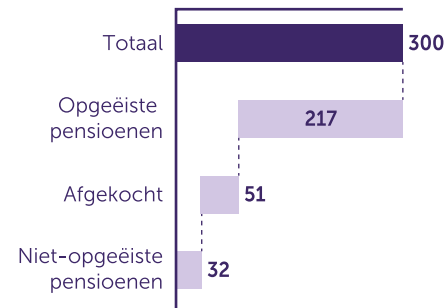
Actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst met een afgetopt pensioen

Sommige deelnemers met een uitkeringsovereenkomst bouwen alleen pensioen op over het salaris tot een in het pensioenreglement bepaalde aftoppingsgrens, en niet over de volledige fiscale maximum grondslag. In het rapportagejaar had een klein deel van de actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst te maken met een dergelijke aftopping van hun pensioengevend salaris. Dit betekent dat zij geen pensioen opbouwen over het deel van hun inkomen boven de aftoppingsgrens. Voor deze groep kan hierdoor sprake zijn van een lagere pensioenopbouw in verhouding tot hun totale inkomen.

2.4 Pensioenen aan het einde van de looptijd

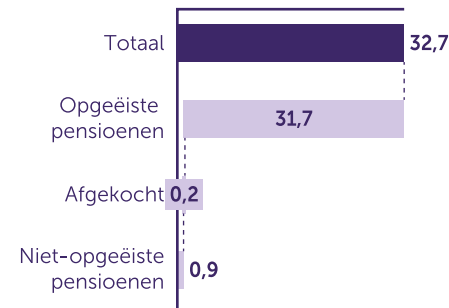
Figuur 32: Aantal geëxpireerde pensioenen uit een uitkeringsovereenkomst in rapportagejaar

Aantal expiraties (in duizendtallen)

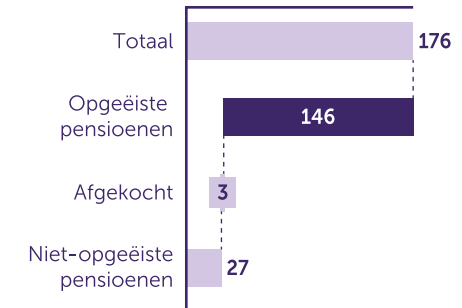
Figuur 33: Waarde van de geëxpireerde pensioenen uit een uitkeringsovereenkomst in rapportagejaar

Waarde van expiraties (in miljarden €)

Figuur 34: Gemiddelde waarde van de geëxpireerde pensioenen uit een uitkeringsovereenkomst in rapportagejaar

Gemiddelde waarde van expiraties (in duizenden €)

Pensioenexpiraties: opgeëiste, afgekochte en niet-opgeëiste pensioenen

Wanneer een deelnemer de reglementaire pensioendatum bereikt, kan het opgebouwde pensioen worden omgezet in een periodieke pensioenuitkering. Indien de waarde onder de wettelijke afkoopgrens ligt, kan het pensioen in één keer worden afgekocht. In dat geval ontvangt de deelnemer het opgebouwde pensioenvermogen als eenmalige uitkering, en vervalt het recht op een maandelijks pensioen-uitkering. Daarnaast komt het voor dat pensioenen niet direct worden opgeëist, waardoor een deel van de pensioenen na pensioendatum nog niet is uitgekeerd.

In het rapportagejaar is het merendeel van de in dat jaar geëxpireerde pensioenen uit uitkeringsovereenkomsten binnen één jaar opgeëist en omgezet in een pensioenuitkering. Een kleiner deel is afgekocht vanwege een lage pensioenwaarde, terwijl een andere groep deelnemers nog geen aanspraak heeft gemaakt op hun opgebouwde pensioen-rechten.

Waarde pensioenexpiraties

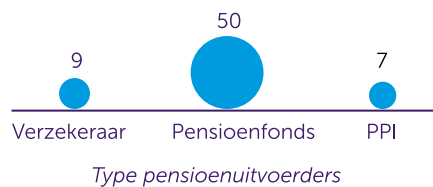
Van de totale waarde van de geëxpireerde pensioenen bestaat het grootste deel uit regulier aangewende, ofwel opgeëiste pensioenen. De gemiddelde waarde van een opgeëist pensioen bedroeg in het rapportagejaar ongeveer € 146 duizend. Dit bedrag is aanzienlijk hoger dan de gemiddelde waarde van een niet-opgeëist pensioen (€ 27 duizend) of een afgekocht pensioen (€ 3 duizend).

3. Kenmerken van de regeling: DC

Pensioenuitvoerders

Er zijn in **totaal 66** pensioenuitvoerders die premieovereenkomsten in hun portefeuille hebben. De meeste (**50**) zijn pensioenfondsen.

Opgebouwde pensioenen: premieovereenkomsten

Uitruil- en keuzemogelijkheden

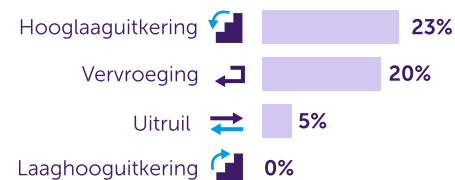

Data: 2023

Uitruil- en keuzemogelijkheden op de pensioendatum

Het verschilt sterk per keuzemogelijkheid hoeveel mensen er gebruik van maken:

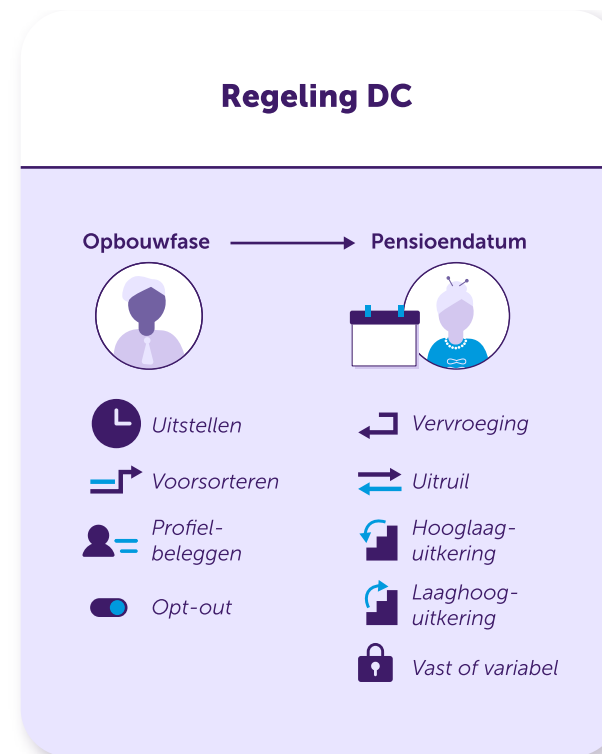
% deelnemers dat hier gebruik van maakt

Om een beeld te geven van de stand van zaken met betrekking tot premieovereenkomsten in Nederland, biedt dit hoofdstuk een overzicht van de belangrijkste kenmerken en ontwikkelingen binnen deze regelingen.

Hoewel het aandeel van premieovereenkomsten in verhouding tot uitkeringsovereenkomsten nog relatief beperkt is, neemt dit type overeenkomst een steeds prominentere plaats in binnen het Nederlandse pensioenlandschap. Waar uitkeringsovereenkomsten nog altijd de norm zijn, groeit het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieovereenkomst gestaag. Deze trend zal naar verwachting versnellen door de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, waarin de premieovereenkomst het uitgangspunt wordt voor nieuwe pensioenopbouw.

Deelnemers kunnen zowel in de opbouwfase als rondom pensioendatum keuzes maken die van invloed kunnen zijn op hun pensioen-uitkering. Uit de data blijkt dat het per keuze sterk verschilt hoeveel mensen er gebruik van maken. Doorgaans blijft de meerderheid van de deelnemers in de standaardoptie. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn. De standaardoptie kan bijvoorbeeld het beste aansluiten op de wensen van de deelnemer, maar het kan bijvoorbeeld ook dat de deelnemer zich niet bewust was van de mogelijkheid om te kiezen. Als weinig deelnemers van de standaardoptie afwijken, is het van extra groot belang dat de gekozen standaardopties aansluiten bij de kenmerken en behoeften van de deelnemerspopulatie.

Overzicht van keuzemogelijkheden binnen premieovereenkomsten in de opbouw- of uitkeringsfase

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de belangrijkste kenmerken van en keuzes binnen premieovereenkomsten in zowel de opbouw- als de uitkeringsfase. We beschrijven hoe de pensioenopbouw en -uitkeringen zijn vormgegeven (paragraaf 3.1), en welke keuzes deelnemers kunnen maken rond de pensioendatum (paragraaf 3.2), zoals de keuze voor een vaste of variabele uitkering (paragraaf 3.2.1), en de mogelijkheid het pensioen te vervroegen of uit te stellen (paragraaf 3.2.2). Ook komen variaties in de uitkeringshoogte (paragraaf 3.2.3), het uitruilen van pensioen (paragraaf 3.2.4) en beleggingsvrijheid (paragraaf 3.2.5) tijdens de opbouwfase aan bod.

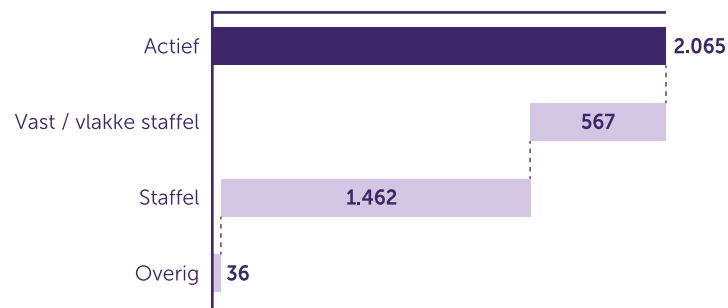
Daarnaast besteden we aandacht aan aanvullende pensioenvoorzieningen zoals het partnerpensioen (paragraaf 3.3.1) en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (paragraaf 3.3.2), en staan we stil bij wat er gebeurt met het pensioenkapitaal wanneer een deelnemer de pensioendatum bereikt (paragraaf 3.4). Bijvoorbeeld of het wordt omgezet in een uitkering, afgekocht of extern overgedragen.

Tot slot laten we zien voor welke groep deelnemers beperkte pensioenopbouw kan ontstaan (paragraaf 3.5), bijvoorbeeld omdat het pensioengevend salaris is afgetopt en er geen aanvullende regeling is afgesloten of omdat er niet optimaal gebruik wordt gemaakt van de fiscale ruimte voor de premie-inleg. Om te voorkomen dat deze deelnemers later teleurgesteld raken vanwege de beperkte pensioenopbouw is goede informatieverstrekking over de pensioenregeling belangrijk. Als de verwachtingen te hoog zijn bestaat anders het risico dat zij bij pensionering worden geconfronteerd met een lager pensioen dan waar zij op hadden gerekend.

3.1 Pensioenopbouw en -uitkering

Figuur 35: Aantal registraties met een premieovereenkomst in de opbouwfase, naar type premiesystematiek

Aantal registraties (in duizendtallen)

Pensioenopbouw via premieovereenkomsten

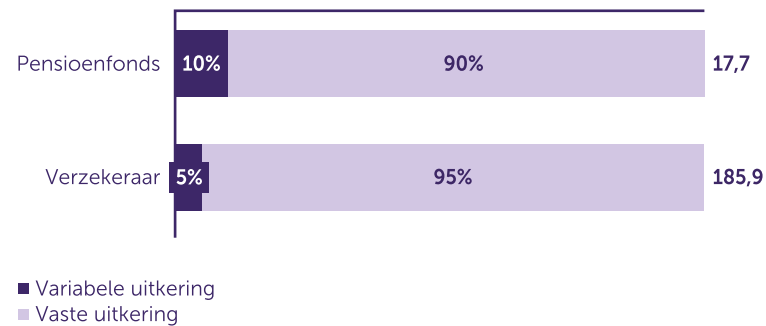
De premie-inleg bij premieovereenkomsten kan op verschillende manieren worden georganiseerd:

- Vast/vlakke staffel: de premie-inleg is een vast percentage van de pensioengrondslag (ook wel vlakke premie genoemd).
- Leeftijdsafhankelijke staffel: de premie-inleg neemt toe naarmate de deelnemer ouder wordt.
- Overige varianten: de premie-inleg kan bijvoorbeeld een vast bedrag zijn of een percentage van het pensioengevend inkomen.

De meerderheid van de deelnemers die actief pensioen opbouwen binnen een premieovereenkomst, heeft een leeftijdsafhankelijke premie, waarbij de ingelegde premie stijgt naarmate de deelnemer ouder wordt. Een kleiner deel bouwt pensioen op via een vlakke premie terwijl een zeer beperkte groep onder een andere premie-regeling valt.

Figuur 36: Aantal uitkeringen uit een premieovereenkomst per type pensioen-uitvoerder, naar type uitkering

Aantal uitkeringen (in duizendtallen)

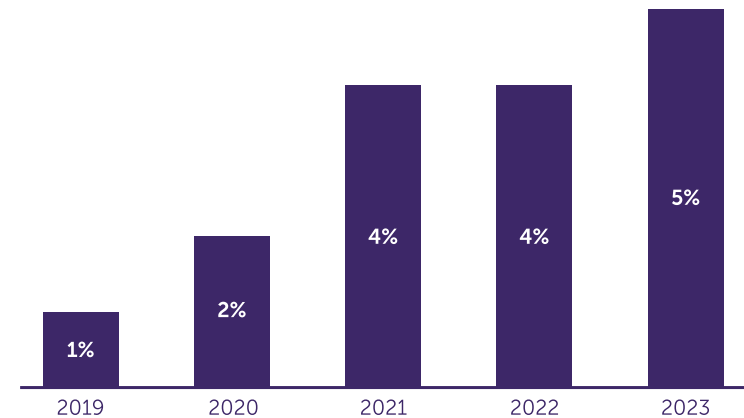
Type pensioenuitkeringen uit premieovereenkomsten

Op pensioendatum wordt het opgebouwde pensioenkapitaal in een premieovereenkomst omgezet in een levenslange vaste of variabele pensioenuitkering. Zowel bij pensioenfondsen als verzekeraars ontvangen de meeste gepensioneerden met een premieovereenkomst een vaste uitkering.

Hoewel variabele uitkeringen een relatief klein aandeel vormen binnen het totaal aantal uitkeringen uit premieovereenkomsten, is dit aandeel de afgelopen jaren licht toegenomen.

Figuur 37: Trend in het aandeel variabele uitkeringen uit een premieovereenkomst

Aandeel variabele uitkeringen uit premieovereenkomsten

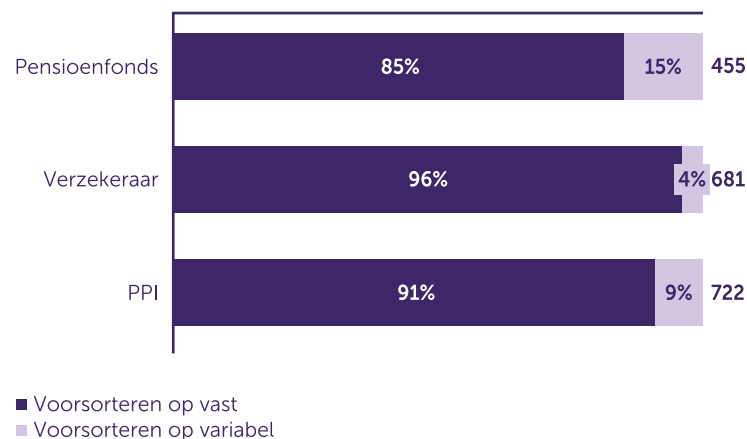

3.2 Keuzes binnen DC-regelingen

3.2.1 Keuze vast/variabel pensioen

Figuur 38: Het aantal deelnemers dat voorsorteert op een vaste of variabele uitkering, afgezet tegen alle deelnemers die (gezien het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder) kunnen voorsorteren

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

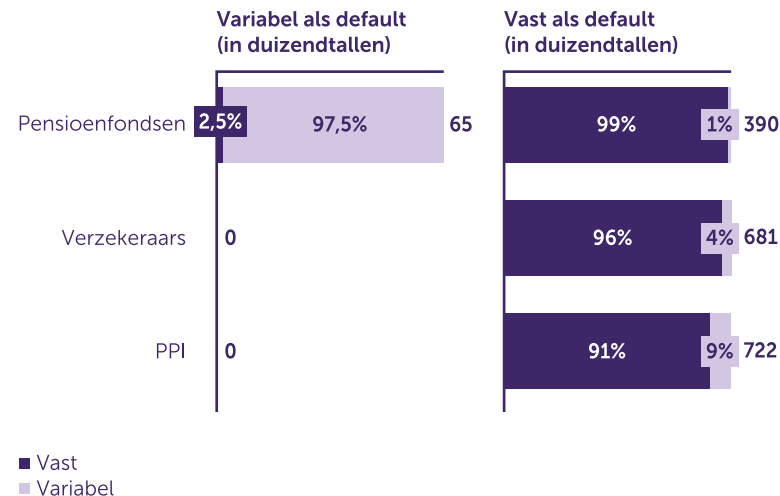

Keuze tussen vaste of variabele pensioenuitkering

Bij premieovereenkomsten kunnen de meeste deelnemers op pensioendatum kiezen tussen een vaste of een variabele uitkering. Niet alle deelnemers hebben echter keuzevrijheid, sommige pensioenuitvoerders bieden slechts één type uitkering aan. In dat geval geldt een beperkt shoprecht, wat betekent dat deelnemers hun pensioenuitkering bij een andere aanbieder kunnen inkopen als zij een ander type uitkering wensen dan hun pensioenuitvoerder aanbiedt.

Deelnemers met keuzevrijheid sorteren gedurende de opbouwfase al voor op een vaste of variabele uitkering. De voorlopige voorkeur wordt uitgevraagd zodra de beleggingsmix hierop moet worden afgestemd, doorgaans vijftien jaar voor pensioendatum. Indien een deelnemer geen keuze maakt, volgt hij de default optie die de pensioenuitvoerder hanteert.

Figuur 39: Het aantal deelnemers dat afwijkt van de default voorsorteerkeuze, per type pensioenuitvoerder (variabel & vast grafieken)

In de meeste regelingen is dit een vaste uitkering, al kunnen pensioenfondsen onder bepaalde voorwaarden een variabele uitkering als default instellen.

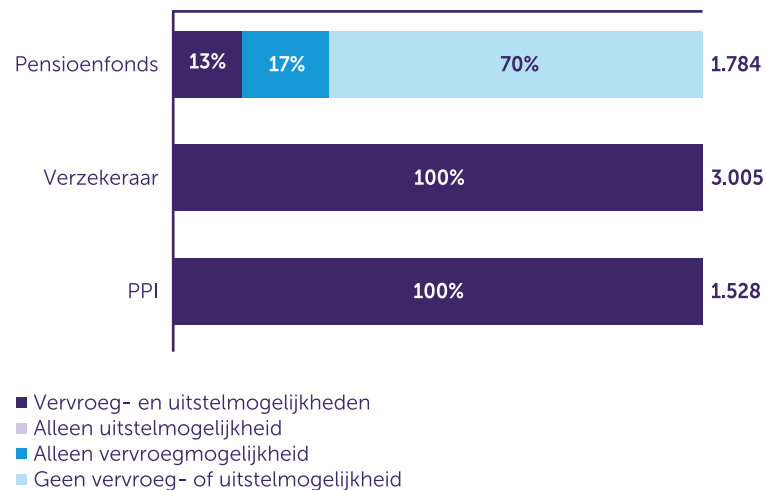
Maar een klein deel van de deelnemers wijkt af van de default optie. Dit geldt zowel voor pensioenfondsen die een vaste uitkering als default hanteren, als voor het beperkte aantal fondsen met een variabele uitkering als default. Bij verzekeraars en PPI's komt het iets vaker voor dat deelnemers actief kiezen voor een variabele uitkering, maar ook hier blijft het aandeel beperkt.

Deelnemers die bij een PPI voorsorteren op een vaste uitkering, moeten bij pensionering een vaste uitkering inkopen bij een verzekeraar. Dit is ook mogelijk bij een pensioenfonds, mits de deelnemer daar al pensioenaanspraken heeft opgebouwd.

3.2.2 Vervroeg- en uitstelmogelijkheden

Figuur 40: Het aantal deelnemers met een premieovereenkomst dat op basis van de pensioenregeling op pensioendatum gebruik zal kunnen maken van een uitstel- of vervroegmogelijkheid

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

Vervroegen of uitstellen van de pensioeningangsdatum

Als de pensioenregeling het mogelijk maakt, heeft een deelnemer de mogelijkheid om af te wijken van de standaard pensioenrichtleeftijd. Een deelnemer kan zo bijvoorbeeld de ingangsdatum van het tweedepijlerpensioen laten aansluiten op die van de AOW-uitkering. Of het pensioen juist uitstellen, waarbij de maximale verlenging na de AOW-leeftijd vijf jaar is.

De mate waarin deelnemers in premieovereenkomsten deze flexibiliteit hebben, verschilt per uitvoerder. Bij verzekeraars en PPI's kunnen vrijwel alle deelnemers hun pensioen vervroegen of uitstellen, terwijl bij pensioenfondsen een minderheid deze mogelijkheid heeft. Bovendien biedt een deel van de pensioenfondsen uitsluitend de optie om het pensioen te vervroegen, zonder mogelijkheid tot uitstel.

Figuur 41: Het aantal deelnemers met een premieovereenkomst, dat in 2023 de pensioendatum bereikte en op pensioendatum gebruik heeft gemaakt van de vervroegmogelijkheid

Aantal deelnemers

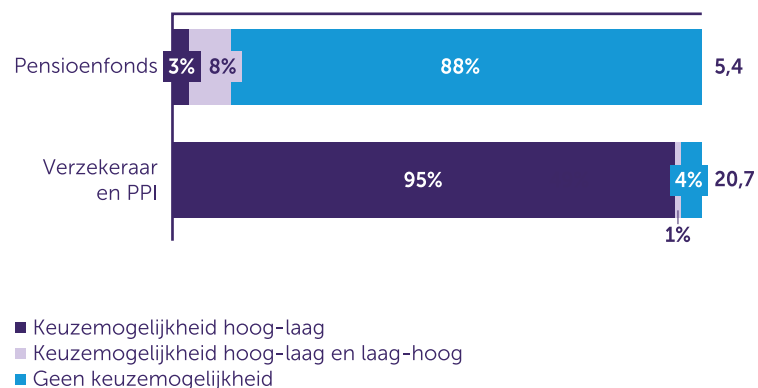
Gebruik van vervroegmogelijkheden

In de praktijk maakt een minderheid van de deelnemers gebruik van de mogelijkheid om het pensioen vervroegd te laten ingaan. Bij pensioenfondsen geldt dat één op de vijf deelnemers die hiervoor in aanmerking kwamen, in het rapportagejaar daadwerkelijk gebruik heeft gemaakt van deze optie. Bij verzekeraars is dit inzicht niet beschikbaar, omdat de administratieve inrichting van de opbouw- en uitkeringsfase het niet mogelijk maakt om het aantal vervroegingen in het rapportagejaar vast te stellen.

3.2.3 Variëren in uitkeringshoogte

Figuur 42: De keuzemogelijkheden voor variatie in uitkeringshoogte van deelnemers met een premieovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen gingen

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

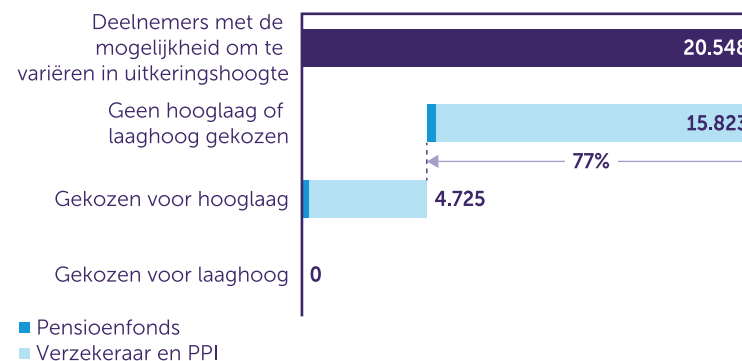
Variëren in de hoogte van de pensioenuitkering bij uitkeringsovereenkomsten

Bij sommige pensioenuitvoerders hebben deelnemers met een premieovereenkomst de mogelijkheid om te variëren met de hoogte van hun pensioenuitkering. Dit kan door te kiezen voor een hoog-laag- of laag-hoogconstructie.

- Hoog-laagconstructie: de deelnemer ontvangt in de eerste jaren na pensionering een hogere uitkering, gevolgd door een levenslange lagere uitkering.
- Laag-hoogconstructie: de deelnemer ontvangt bij pensionering een lagere uitkering en ontvangt op latere leeftijd een hoger pensioen.

Figuur 43: De keuzes van deelnemers met een premieovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen zijn gegaan en de mogelijkheid hadden om te kiezen voor een hooglaag- of laaghoogconstructie

Aantal deelnemers

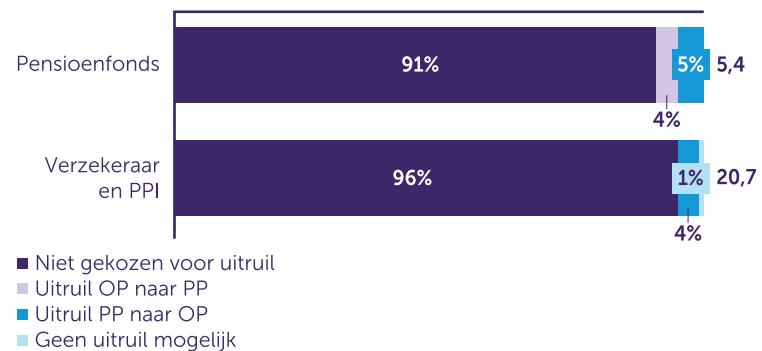
De beschikbaarheid van deze keuzemogelijkheid verschilt per pensioenuitvoerder. Bij verzekeraars en PPI's hebben vrijwel alle deelnemers de mogelijkheid om te variëren in de uitkeringshoogte, terwijl bij pensioenfondsen het merendeel geen keuzevrijheid heeft. Daarbij maken wij de kanttekening dat de meeste ingegane pensioenen uit premieovereenkomsten bij een beperkt aantal pensioenfondsen zitten. Naar verwachting zal het aandeel deelnemers dat kan variëren in de uitkeringshoogte bij pensioenfondsen meer in lijn komen te liggen van verzekeraars en PPI's naarmate pensioenfondsen overgaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Geen enkele uitvoerder biedt uitsluitend de laag-hoogconstructie aan.

In de praktijk kiest maar een beperkt deel van de deelnemers ervoor om te variëren met de hoogte van hun pensioenuitkering. De overgrote meerderheid behoudt een gelijkblijvende uitkering. Wanneer er wél wordt gekozen voor variatie, betreft dit vrijwel uitsluitend de hoog-laagconstructie.

3.2.4 Uitruielmogelijkheden

Figuur 44: Aantal registraties met keuzeoptie met een premieovereenkomst dat pensioen uitruilde op pensioendatum in 2023

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

Het uitruilen van pensioen op pensioendatum

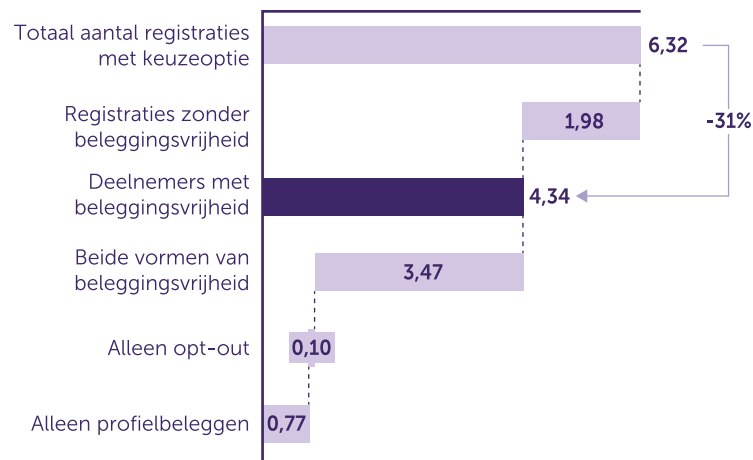
Afhankelijk van de pensioenregeling kunnen deelnemers op de pensioendatum hun pensioen uitruilen. Dit houdt in dat zij kunnen kiezen om (een deel van) het partnerpensioen om te zetten in een hoger ouderdomspensioen, of juist een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen voor een hoger partnerpensioen.

In de praktijk is uitruil niet in alle premieovereenkomsten mogelijk. Als de mogelijkheid tot uitruil er wel is, maakt slechts een beperkte groep deelnemers er gebruik van. De meeste deelnemers die in het rapportagejaar met pensioen gingen, kozen ervoor hun pensioen niet uit te ruilen. Wanneer wel werd gekozen voor uitruil, ging het vrijwel altijd om de omzetting van partnerpensioen naar een hoger ouderdomspensioen. De omgekeerde keuze, van ouderdomspensioen naar partnerpensioen, kwam alleen voor bij pensioenfondsen.

3.2.5 Beleggingsvrijheid

Figuur 45: Het aantal registraties in premieovereenkomsten met en zonder beleggingsvrijheid in de opbouwfase. Registraties met een premieovereenkomst waar beleggingsvrijheid niet op van toepassing is (ruim tweehonderd-duizend) zijn niet meegenomen in deze figuur

Aantal registraties (in miljoenen)

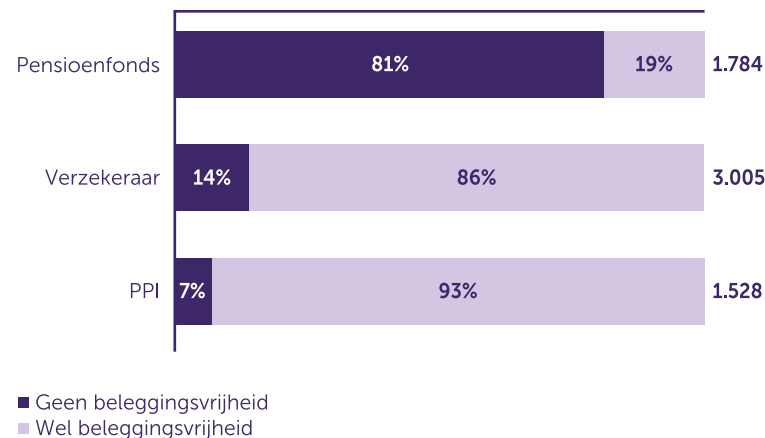
Beleggingsvrijheid binnen premieovereenkomsten

In sommige pensioenregelingen kunnen deelnemers met een premieovereenkomst invloed uitoefenen op de manier waarop hun pensioenpremie wordt belegd. Zij kunnen dan kiezen tussen verschillende beleggingsmogelijkheden die de pensioenuitvoerder aanbiedt, bijvoorbeeld via profielbeleggen of opt-out beleggen. Bij profielbeleggen kiest de deelnemer uit één of meer vooraf samengestelde beleggingsmixen in de vorm van lifecycles. Bij opt-out beleggen wijkt de deelnemer juist af van deze standaardmixen van de pensioenuitvoerder en maakt hij of zij zelf keuzes over de beleggingen, en draagt daarmee ook zelf de verantwoordelijkheid.

Een ruime meerderheid van de deelnemers met een keuzeoptie heeft toegang tot één of beide vormen van beleggingsvrijheid. De meeste van hen kunnen zelfs uit beide opties kiezen. Een kleinere groep

Figuur 46: Het aantal registraties met een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid verdeeld naar type uitvoerder

Aantal registraties (in duizendtallen)

kan uitsluitend profielbeleggen of alleen gebruikmaken van opt-out beleggen. Een minderheid van de deelnemers heeft helemaal geen beleggingsvrijheid.

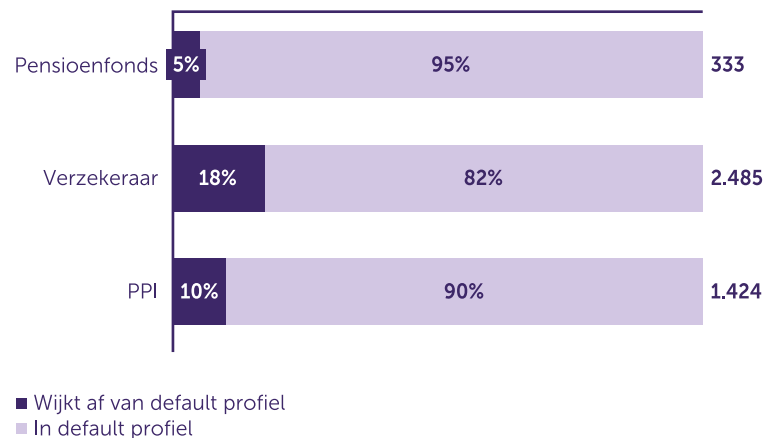
Verschillen in beleggingsvrijheid per uitvoerder

De toegang tot beleggingsvrijheid verschilt sterk tussen uitvoerders. Bij pensioenfondsen heeft het merendeel van de deelnemers geen mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de manier waarop hun pensioenpremie wordt belegd. Bij verzekeraars en PPI's is die keuzevrijheid gebruikelijker: daar kunnen de meeste deelnemers gebruikmaken van één of beide vormen van beleggingsvrijheid.

Dat relatief weinig deelnemers bij pensioenfondsen beleggingsvrijheid hebben, komt vooral doordat enkele grote fondsen ervoor kiezen om deze mogelijkheid niet aan te bieden.

Figuur 47: Het aantal registraties met een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid dat afwijkt van het default risicoprofiel

Aantal registraties (in duizendtallen)

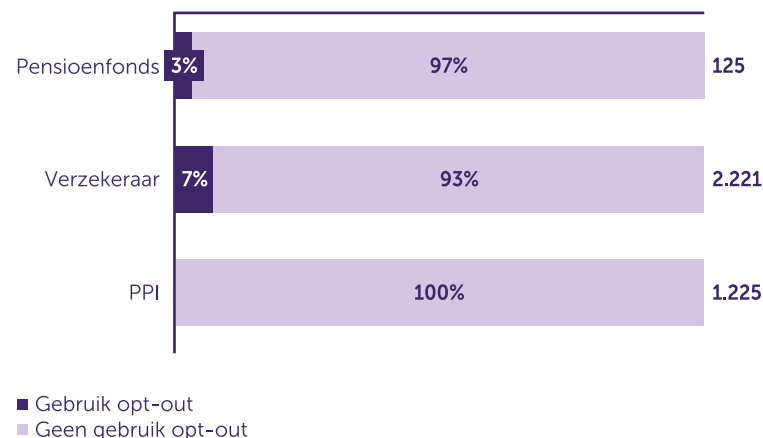

Afwijken van het standaard beleggingsprofiel

Hoewel veel deelnemers in een premieovereenkomst beleggingsvrijheid hebben, volgt het overgrote deel van hen het standaard beleggingsprofiel dat door de pensioenuitvoerder wordt gehanteerd. Een kleine minderheid wijkt hiervan af. Bij pensioenfondsen is dit aandeel het laagst: vrijwel alle deelnemers met beleggingsvrijheid blijven binnen het default profiel. Ook bij PPI's en verzekeraars wijkt maar een beperkte groep deelnemers af.

Figuur 48: Het aantal registraties met een premieovereenkomst met opt-out beleggingsvrijheid dat al dan niet gebruik maakt van opt-out beleggen

Aantal registraties (in duizendtallen)

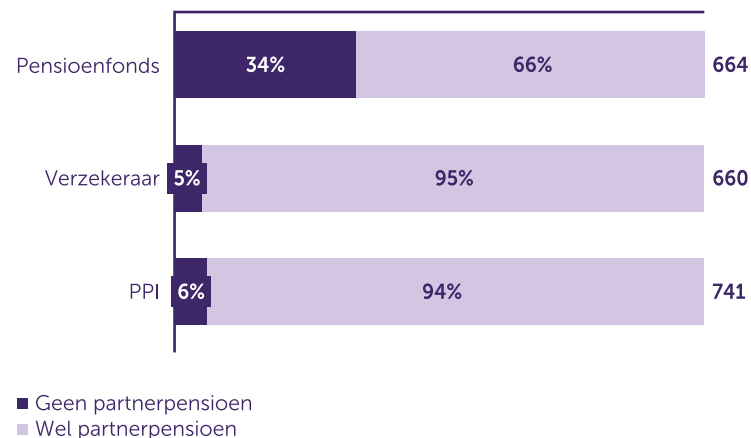
Een vergelijkbaar beeld zien we bij opt-out beleggen. De meeste deelnemers die hiervoor in aanmerking komen, maken daar geen gebruik van. Bij verzekeraars is het aandeel dat daadwerkelijk kiest voor opt-out beleggen het grootst, al blijft het ook daar beperkt. Bij PPI's komt gebruik van opt-out beleggen niet voor.

3.3 Pensioenvoorzieningen voor eventuele partner en bij arbeidsongeschiktheid

3.3.1 Partnerpensioenen

Figuur 49: Het aantal actieve registraties in een premieovereenkomst met/ zonder partnerpensioenen per type pensioenuitvoerder

Aantal registraties (in duizendtallen)

Partnerpensioenen in een premieovereenkomst

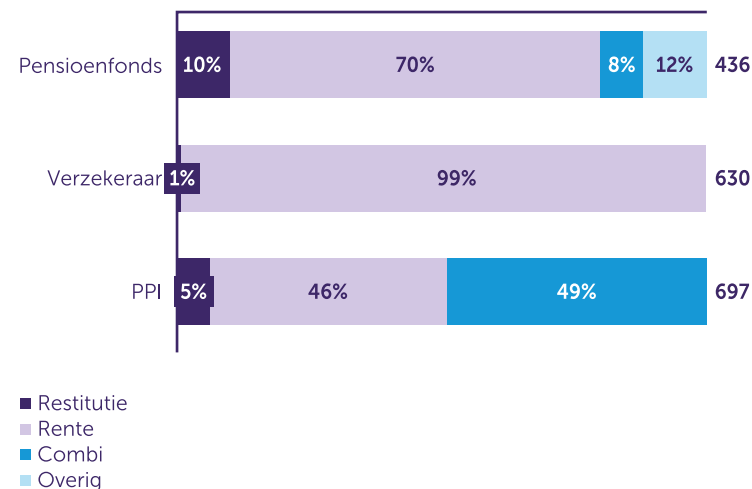
Of nabestaanden van actieve deelnemers in een premieovereenkomst wel of aanspraak kunnen maken op een partnerpensioen is afhankelijk van de pensioenregeling. Voor de meeste actieve deelnemers is dit wel het geval. Toch is er ook een groep actieve deelnemers waarvoor geen partnerpensioen is geregeld. Als deze deelnemers overlijden, heeft hun partner geen recht op een uitkering vanuit de pensioenregeling.

Verschiedende typen partnerpensioenen in premieovereenkomsten

Partnerpensioenen binnen premieovereenkomsten kan op verschillende manieren worden vormgegeven:

Figuur 50: Het aantal actieve registraties in een premieovereenkomst met partnerpensioenen naar type partnerpensioen per type pensioenuitvoerder

Aantal registraties (in duizendtallen)

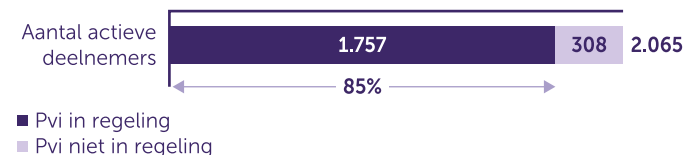
- Partnerpensioen op rentebasis: de partner ontvangt een vaste periodieke uitkering na overlijden van de deelnemer. De dekking voor het partnerpensioen vervalt bij uitdiensttreding.
- Restitutieverzekering: van het opgebouwde pensioenvermogen wordt bij overlijden een levenslang partnerpensioen en/of wezenpensioen aangekocht.
- Combinatie: een combinatie van de rente en restitutie variant.

Bij verzekeraars gaat het bijna altijd om een partnerpensioen op rentebasis. Bij pensioenfondsen en PPI's is het beeld meer divers. Zo heeft bijna de helft van de deelnemers bij PPI's recht op restitutie, in aanvulling op het partnerpensioen op rentebasis.

3.3.2 Arbeidsongeschiktheid

Figuur 51: Aandeel actieve deelnemers met een premieovereenkomst met premievrijstelling (pvi) in de regeling

Aantal registraties (in duizendtallen)

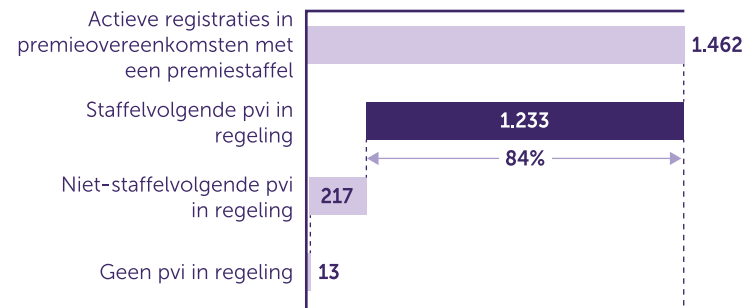

Voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid

Voor het overgrote deel van de actieve deelnemers in een premieovereenkomst wordt de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid voortgezet via een premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (pvi). Slechts een kleine groep deelnemers heeft geen pvi in de regeling, waardoor hun pensioenopbouw stopt op het moment dat zij arbeidsongeschikt raken.

Figuur 52: Het aantal actieve deelnemers (met een premiestaffel), uitgesplitst naar de soort premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (pvi) in de regeling

Aantal registraties (in duizendtallen)

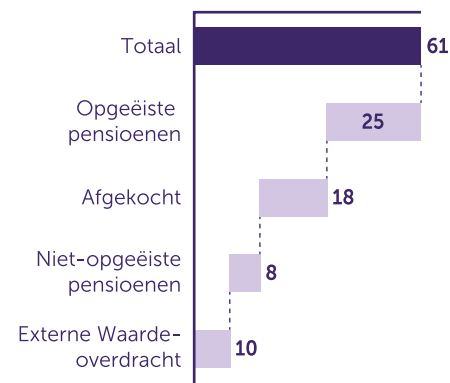

Bij regelingen met een premiestaffel is het bovendien van belang of de pvi staffelvolgend is. In dat geval blijft de pensioenpremie, en daarmee de pensioenopbouw, ook tijdens arbeidsongeschiktheid meegroeien met de leeftijd van de deelnemer. Voor het merendeel van de deelnemers met een premiestaffel is dit goed geregeld: zij hebben een staffelvolgende pvi. Voor een minderheid is dat niet het geval. Binnen deze groep heeft een deel een niet-staffelvolgende pvi en een kleine groep helemaal geen pvi in de regeling.

3.4 Pensioenen aan het einde van de looptijd

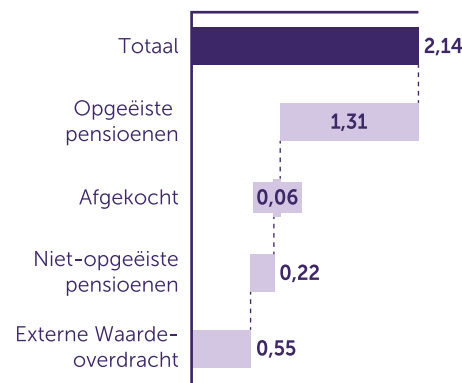
Figuur 53: Aantal geëxpireerde pensioenen uit een premieovereenkomst in rapportagejaar

Aantal expiraties (in duizendtallen)

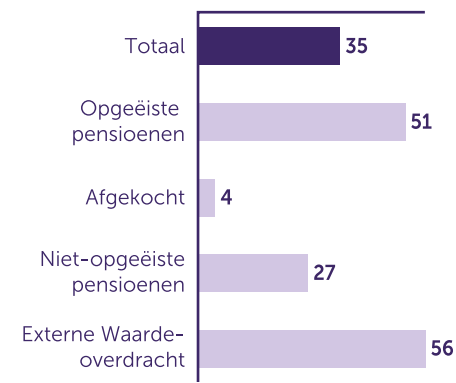
Figuur 54: Waarde van de geëxpireerde pensioenen uit een premieovereenkomst in rapportagejaar

Waarde expiraties (in miljarden €)

Figuur 55: Gemiddelde waarde van de geëxpireerde pensioenen uit een premieovereenkomst in rapportagejaar

Gemiddelde waarde expiraties (in duizenden €)

Pensioenexpiraties: opgeëiste, afgekochte, elders ingekochte en niet-opgeëiste pensioenen

Wanneer een deelnemer de reglementaire pensioendatum bereikt, komt het opgebouwde pensioenkapitaal beschikbaar. Dit kapitaal kan worden omgezet in een periodieke pensioenuitkering bij de eigen uitvoerder of, wanneer de deelnemer gebruikmaakt van het shoprecht, worden ondergebracht bij een andere pensioenuitvoerder. Ook komt het voor dat de pensioenwaarde onder de wettelijke afkoopgrens ligt. In dat geval wordt het pensioen afgekocht en ontvangt de deelnemer eenmalig het opgebouwde bedrag. Daarnaast is er een groep deelnemers die het pensioen bij het bereiken van de pensioendatum niet direct opëist.

Het merendeel van de geëxpireerde pensioenen uit premieovereenkomsten is binnen één jaar opgeëist en omgezet in een pensioenuitkering. Een kleiner deel is afgekocht, extern overgedragen of nog niet opgeëist.

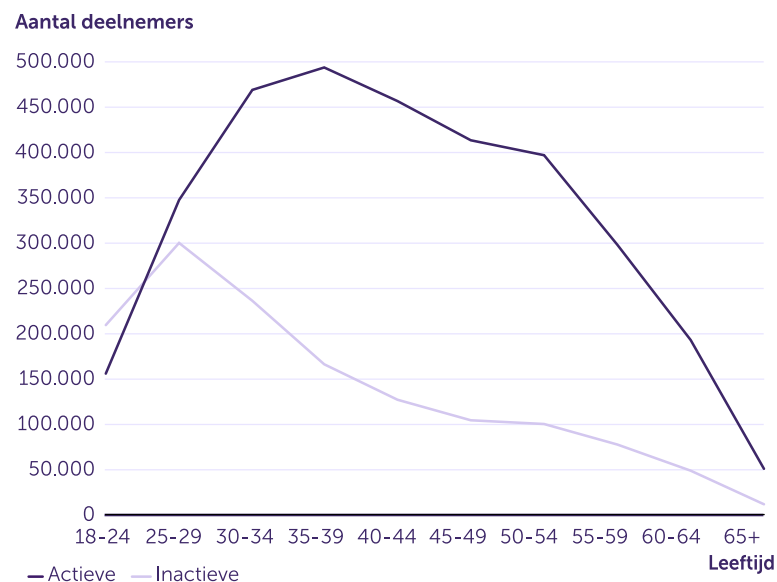
Waarde van pensioenexpiraties

Van de totale waarde van de geëxpireerde pensioenen bestaat het grootste deel uit regulier aangewende, ofwel opgeëiste pensioenen. Daarna vormen de pensioenen die extern zijn overgedragen het grootste aandeel.

De gemiddelde waarde van een opgeëist pensioen bedroeg in het rapportagejaar ongeveer € 51 duizend. Dit bedrag is aanzienlijk hoger dan de gemiddelde waarde van een niet-opgeëist pensioen (€ 27 duizend) of een afgekocht pensioen (€ 4 duizend). Hoewel externe waardeoverdrachten minder vaak voorkomen, vertegenwoordigen zij gemiddeld de hoogste waarde (€ 56 duizend). Dit kan erop duiden dat deelnemers met hogere pensioenvermogens vaker gebruikmaken van hun shoprecht om het pensioen elders aan te kopen.

3.5 Beperkte premie-inleg bij DC-regelingen

Figuur 56: Aantal actieve en inactieve deelnemers met pensioenvermogen onder € 12.000 (geschatte afkoopgrens) naar leeftijdscohort deelnemer

Pensioenvermogens onder de afkoopgrens bij premieovereenkomsten

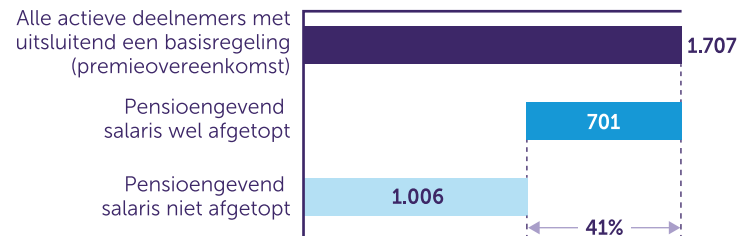
Een deel van de deelnemers in een premieovereenkomst heeft een opgebouwd pensioenvermogen dat onder de wettelijke afkoopgrens ligt. Wanneer dit het geval is, kan het pensioen worden afgekocht met een eenmalige uitkering. Om de omvang van deze groep in beeld te brengen, is een schatting gemaakt van de van de waarde waaronder een pensioenvermogen als afkoopbaar wordt beschouwd. Dit was in 2023 gelijk aan € 594,89. Hiermee hebben we de waarde van een pensioenvermogen dat onder de afkoopgrens ligt, geschat op € 12 duizend.

Het aantal deelnemers met een pensioenvermogen onder de afkoopgrens is het grootst in de jongere leeftijdsgroepen. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt dit aantal af. Deze afname is te verklaren doordat deelnemers in de loop van hun carrière doorgaans meer pensioen opbouwen. Hierdoor groeit het pensioenvermogen en komt dit steeds vaker boven de afkoopgrens uit.

Zowel actieve als inactieve deelnemers komen voor in deze groep, al is het aandeel inactieven groter. Dit kan samenhangen met eerder opgebouwde pensioenen uit kortdurende dienstverbanden of wisselingen van werkgever, waarbij het pensioenvermogen beperkt is gebleven.

Figuur 57: Aantal actieve deelnemers met premieovereenkomst die uitsluitend een basisregeling hebben en waarvoor het pensioengevend salaris wel of niet is afgetopt

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

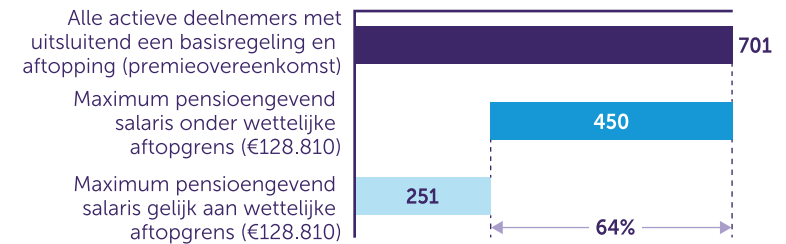

Actieve deelnemers in een premieovereenkomst met een afgetopt pensioen

Sommige deelnemers met een premieovereenkomst bouwen alleen pensioen op over het salaris tot een in het pensioenreglement bepaalde aftoppingsgrens, en niet over de volledige fiscale maximum grondslag. Voor deelnemers met een salaris onder deze grens heeft dit geen negatieve gevolgen voor de pensioenopbouw. Komt het salaris echter boven de aftoppingsgrens uit, dan kan dit wel nadelig zijn voor de pensioenopbouw. Deze nadelige gevolgen kunnen (deels) worden opgevangen als er naast de basisregeling ook een excedentregeling bestaat, die het mogelijk maakt om over het salaris boven de aftoppingsgrens extra pensioen op te bouwen.

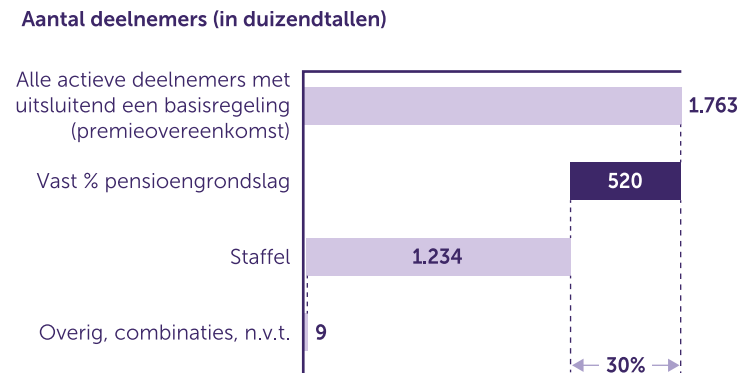
Figuur 58: Aantal actieve deelnemers met premieovereenkomst die uitsluitend een basisregeling hebben waarvoor het pensioengevend salaris is afgetopt door een maximum pensioengevend salaris dat op of onder de wettelijke aftopgrens ligt

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

Een deel van de actieve deelnemers met een premieovereenkomst heeft een basispensioenregeling waarbij het pensioengevend salaris is afgetopt, zonder dat er een aanvullende excedentregeling is afgesloten. In sommige gevallen het afgetopte salaris gelijk aan het wettelijk maximum, maar deze aftoppingsgrens kan ook lager liggen, bijvoorbeeld door een binnen de regeling vastgesteld maximum pensioengevend salaris. Deze laatste groep deelnemers bouwt daardoor minder pensioen op dan wettelijk mogelijk is en dienen dat eventueel buiten hun huidige regeling op te vangen.

Figuur 59: Het aantal actieve deelnemers met uitsluitend een basisregeling (premieovereenkomst) uitgesplitst naar de basis voor de beschikbare premie (vast percentage van de pensioengrondslag, staffel of overig)

Impact van premiesystematiek op pensioenopbouw

De manier waarop de premie-inleg in een premieovereenkomst is gestructureerd, heeft invloed op de pensioenopbouw van een deelnemer. Voor deelnemers met uitsluitend een basisregeling kan het nadelig zijn wanneer de jaarlijkse premie wordt berekend als een vast percentage van de pensioengrondslag (ook wel: vaste staffel).

Bijna één op de drie deelnemers met enkel een basisregeling bouwt hun pensioen op via een vaste staffel. Dit betekent dat de premie niet stijgt met de leeftijd van de deelnemer, wat resulteert in een zogenaamde degressieve pensioenopbouw. Naarmate de deelnemers ouder worden, wordt dit steeds nadeliger, omdat een steeds kleiner deel van hun fiscale ruimte wordt benut voor de pensioenopbouw. Dit verandert onder de Wtp, het fiscale kader gaat dan uit van een gelijke maximumpremie voor alle leeftijden. Het aandeel hiervan was in rapportagejaar 2023 echter nog verwaarloosbaar.

Bij een laag, vast premiepercentage is het extra van belang dat de deelnemer goed op de hoogte is van het pensioeninkomen dat deze naar verwachting tegemoet kan zien. Op die manier kan de deelnemer tijdig eventuele voorzorgsmaatregelen treffen om financiële problemen na pensionering te voorkomen.